

Η αρμενοκυπριακή κοινότητα κινητηριώθηκε

Αλέξανδρος-Μιχαήλ Χατζηλύρας Αλεξανδρη-Σηρωνίκη Ζωδήληρας

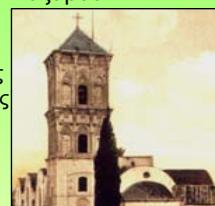

Κυριακή, 11 Μαρτίου 2012
Κυριακή, 11 Μαρτίου 2012
katoomba@cytanet.com.cy

Βυζαντινή περίοδος

- Κατά τη Μεσοβυζαντινή περίοδο, στην Κύπρο υπηρέτησαν Αρμένιοι στρατηγοί και κυβερνήτες, όπως ο Αλέξιος Μούσερε (868-874), ο Βασιλεὺς Χαϊγκάζ (958), ο Βαχράμ (965), ο Ελπίδιος Βραχάμιος (1075-1085) και ο Λέων του Συμβατίκη (910-911), ο οποίος ανέλαβε το κτίσιμο της βασιλικής του Αγίου Λαζάρου:
 - Η βασιλική του Αγίου Λαζάρου στη Λάρνακα το 10° αιώνα ήταν αρμενορθόδοξη εκκλησία, ενώ κατά τη Φραγκοκρατία και την Ενετοκρατία χρησιμοποιόταν από Αρμενοκαθολικούς. Στους εξωτερικούς τοίχους του ναού είχαν βρεθεί επιγραφές, τις οποίες ερμήνευεν ως αρμένικες ο Ιταλός περιηγητής Pietro della Valle (1625), ο Ιταλός αββάς και πρόξενος της Τοσκάνης Giovanni Mariti (1760-1767) και ο Γερμανός ιππότης και γεωμέτρης στην υπηρεσία του Βασιλιά της Δανίας Carsten Niebuhr (1766).
- Λόγω των πολυάριθμων Αρμενίων που διέμεναν στην Κύπρο, ο Καθολικός (Πατριάρχης) Khachig I ίδρυσε την Αρμενική Μητρόπολη στη Λευκωσία το 973.
 - Έκτοτε, σώζεται κατάλογος με τα ονόματα πάνω από 70 προκαθήμενων της Αρμενικής Μητρόπολης Κύπρου, που προέρχονταν κυρίως από την Κιλικία και την Ιερουσαλήμ.
 - Μερικοί από αυτούς τους Μητροπολίτες συμμετείχαν σε σημαντικές εκκλησιαστικές συνόδους, όπως ο Θαδδαίος (1179), ο Νικόλαος (1307) και ο Γρηγόριος (1340).
 - Αρμενοκύπριοι ιεράρχες ανήλθαν αρκετά υψηλά, π.χ. Καθόλικος της Κιλικίας Χορέν Α' Παρογιάν (1963-1983), Αρχιεπίσκοπος Αρμενίων Ελλάδας Σαχάκ Αϊβαζιάν (1958-2003) και Μητροπολίτης Αρμενίων Ρωσσίας Diran Gureghian (1976-2001).
- Το Μάιο του 1191, στο γάμο του Βασιλιά της Αγγλίας, Ριχάρδου Α' του Λεοντόκαρδου με την πριγκήπισσα Βερεγγάρια της Ναβάρρας στη Λεμεσό, ο πρώτος Βασιλιάς της Κιλικίας, Λεβόν Β', ήταν ο κουμπάρος του ζευγαριού.

Βυζαντινή περίοδος

- Οι Αρμένιοι είναι η αρχαιότερη από τις τρεις θρησκευτικές ομάδες της Κύπρου, αφού η παρουσία των Μαρωνίτων ανάγεται στο 686 και των Λατίνων στο 1126.
- Η πρώτη επιβεβαιωμένη παρουσία Αρμενίων στην Κύπρο χρονολογείται στο έτος 578 μ.Χ., όταν - σύμφωνα με τον ιστορικό Θεοφύλακτο Σιμοκάττη - συνελήφθησαν 10.090 Αρμένιοι αιχμάλωτοι από την Άρζανή (Αγγίνι) και περίπου οι 3.350 μεταφέρθηκαν στην Κύπρο από το στρατηγό Μαυρίκιο τον Καππαδόκη.
- Οι Αρμένιοι αυτοί φαίνεται πως υπηρέτησαν το Βυζαντίο ως ακρίτες και μισθοφόροι στρατιώτες. Σύμφωνα με τον ιστορικό Στέφανο Λουζινιανό, ίδρυσαν τα χωριά Αρμενοχώρι, Αρμίνου, Κορνόκηπος, Πατρίκι, Πλατάνι και Σπαθαρικό, ίσως και το χωριό Μούσερε.
- Περισσότεροι Αρμένιοι κατέφθασαν στην Κύπρο:
 - Κατά τη βασιλεία του αρμενικής καταγωγής Αυτοκράτορα Ηράκλειου (610-641), για πολιτικούς λόγους.
 - Κατά τη διακονία του Καθόλικου (Πατριάρχη) Hovhannes Odznetsi (717-728), για εμπορικούς λόγους.
 - Μετά την απελευθέρωση του νησιού από τις αραβικές επιδρομές από τον πατρίκιο Νικήτα Χαλκούτζη (965), για στρατιωτικούς λόγους.
 - Μεταξύ 1136-1138, όταν ο Αυτοκράτορας Ιωάννης Β' ο Κομνηνός μετέφερε ολόκληρο τον πληθυσμό της αρμενικής πόλης Tell Hamduν.
 - Το 1185, μετά το γάμο του κυβερνήτη της Κύπρου Ισαάκιου Κομνηνού με την κόρη του Αρμένιου πρίγκηπα της Κιλικίας Thoros II, για πολιτικοστρατιωτικούς λόγους.

Φραγκοκρατία (1192-1489)

- Μετά την αγορά της Κύπρου από τον τιτουλάριο Βασιλιά της Ιερουσαλήμ Guy de Lusignan το 1192, μεγάλος αριθμός Αρμενίων, Μαρωνίτων, Φράγκων, Ιακωβίτων, Νεστοριανών, Κοπτών και άλλων λαών από τη Δυτική Ευρώπη, την Κιλικία και το Λεβάντε προσκλήθηκαν για να μεταναστεύσουν στην Κύπρο:
 - Στους πολυάριθμους ευγενείς, πιπότες, πολεμιστές και αστούς δόθηκαν απλόχερα φέουδα, τιμάρια, γαίες, αξιώματα και διάφορα προνόμια.
- Λόγω της εγγύτητάς τους, των εμπορικών τους δεσμών και μιας σειράς βασιλικών και αριστοκρατικών γάμων, το αρμενικό Βασίλειο της Κιλικίας και το φράγκικο Βασίλειο της Κύπρου συνδέθηκαν αλληλένδετα μεταξύ τους.
- Κιλικιοαρμένιοι αναζήτησαν καταφύγιο στην Κύπρο μετά την Πτώση της Ιερουσαλήμ (1267), την Κατάκτηση της Άκρας (1291), την επιθέση των Σαρακηνών (1322), τις επιθέσεις των Μαρελούκων (1335 και 1346), αλλά και την κατάκτηση της Κιλικίας από τους Οθωμανούς (1403 και 1421). Επίσης, κατά το 13° αιώνα Ελληνοκύπριοι ιεράρχες κατέφυγαν στην Κιλικία, μετά από πιέσεις για εκλατινισμό τους.
- Το 1375, ο τελευταίος Βασιλιάς της Κιλικίας, Λεβόν Ε', διέφυγε στην Κύπρο λόγω της συνεχούς παρακμής του Βασιλείου του. Μετά το θάνατό του το στο Παρίσι το 1393, ο τίτλος και τα προνόμιά του μεταφέρθηκαν το 1396 στον εξάδελφο του και Βασιλιά της Κύπρου, Jacques I de Lusignan, στον καθεδρικό ναό της Αγίας Σοφίας στη Λευκωσία.
 - Ως απότελεσμα, στο θυρεό των Λουζινιανών Βασιλέων προστέθηκε και ο λέοντας της Αρμενίας.
 - Η Αικατερίνη Κορνάρο ήταν και Βασίλισσα της Αρμενίας.
 - Σήμερα τον τίτλο του Βασιλιά της Αρμενίας φέρει ο εκάστοτε Δούκας της Σαβοΐας, αφού το 1434 η Βασίλισσα της Κύπρου Καρόλα παντρεύτηκε το Δούκα της Σαβοΐας, Louis I.

Φραγκοκρατία και Ενετοκρατία

- Κατά τη Φραγκοκρατία και την Ενετοκρατία, υπήρχαν αρμένικες εκκλησίες στη Λευκωσία, την Αμμόχωστο, το Σπαθαρικό, το Κορνόκηπο, το Πλατάνι και αλλού.
- Εκτός από τη Μητρόπολη στη Λευκωσία, υπήρχε και Επισκοπή στην Αμμόχωστο, η οποία ιδρύθηκε στα τέλη του 12ου αιώνα. Στην Αμμόχωστο μαρτυρείται η παρουσία ενός σημαντικού μοναστικού, θεολογικού και πολιτιστικού κέντρου, στο οποίο λέγεται ότι σπούδασε ο Άγιος Nerses Lampronatsi (1153-1198).
- Στη Λευκωσία οι Αρμένιοι είχαν τη δική τους συνοικία, με το όνομα Αρμενία ή Αρμενογειτονία, ενώ στην Αμμόχωστο ζούσαν γύρω από τη συριακή ενορία. Αρκετοί από αυτούς ασχολούνταν με εμπορικές δραστηριότητες.
- Η Αρμενική ήταν μια από τις έντεκα επίσημες γλώσσες του φράγκικου Βασιλείου της Κύπρου και μία από τις πέντε επίσημες γλώσσες κατά την Ενετοκρατία.
- Αρμένιοι πολέμησαν κατά των Σαρακηνών (1425) και των Μαμελούκων (1426) που επιτέθηκαν στην Κύπρο.
- Το άλλοτε κοπτικό μοναστήρι του Αγίου Μακαρίου κοντά στη Χαλεύκα, το γνωστό Αρμενομονάστηρο, περιήλθε στην κατοχή των Αρμενίων πριν από το 1425.
- Επίσης, πριν από το 1504 το βενεδικτινό μοναστήρι Notre Dame de Tyre, στο οποίο υπηρέτησαν αρκετές Αρμενισσες μοναχές, έγινε αρμενοφρόδοξη εκκλησία.
- Υπήρχαν και μερικοί Αρμενοκαθολικοί στη Λευκωσία και στο αββαείο του Μπέλλα-Πάις, όπου υπηρέτησε ως μοναχός ο Λόρδος Hethoum της Κωρύκου (†1308).

Τουρκοκρατία (1571-1878)

- Μετά τα αιματηρά γεγονότα του Ιουλίου του 1821, οι Οθωμανοί κατέστρεψαν τα μέγαρα των Αρμενίων και των υπολοίπων ντόπιων και τους αφαίρεσαν τον οπλισμό. Επίσης, ανάμεσα στους 470 ντόπιους που εκτελέστηκαν τον Ιούλιο του 1821 ήταν και ο Αρμένιος ιερέας της Λευκωσίας, der Bedros.
- Ωστόσο, στο πνεύμα του φιρμανιού του *Hatt-i Şerif tou Gülhane* (03/11/1839), σταδιακά η κατάσταση άρχισε να βελτιώνεται:
 - Μετά το 1840 στο *meclis idare* (διοικητικό συμβούλιο) συμμετείχε και ο Αρμένιος Επίσκοπος της Κύπρου.
 - Μετά το 1850 μερικοί Αρμένιοι εργοδοτήθηκαν στη δημόσια υπηρεσία, συμπεριλαμβανομένων κάποιων Αρμενίων που ήθαν από την Κωνσταντινούπολη.
 - Το άνοιγμα της Διώρυγας του Σουέζ το 1869 ωφέλησε ιδιαίτερα τη μικρή αρμενική κοινότητα της Κύπρου, με τους πολλούς της έμπορους.
 - Το 1870 ιδρύθηκε στη Λευκωσία το πρώτο αρμένικο σχολείο από τον Αρχιμανδρίτη Βαρτάν Μαμιγκονίαν.
- Τόσο πριν όσο και μετά το *Tavzimárt* (1839-1876), η Αρμενική Εκκλησία της Κύπρου συχνά είχε την εύνοια των Οθωμανών, με διάφορα φιρμάνια που της εξασφάλιζαν φοροαπαλλαγή και άλλες διευκολύνσεις. Με το *Hatt-i Hümayun* (18/02/1856) της αναγνωρίστηκε και επίσημα η διοικητική αυτονομία.
 - Οι σημερινές συνταγματικές πρόνοιες για την αυτονομία των τεσσάρων αναγνωρισμένων χριστιανικών εκκλησιών (Άρθρα 110 § 3 και 111) βασίζονται σε αυτό το διάταγμα.

Τουρκοκρατία (1571-1878)

- Κατά την οσμανική κατάκτηση του νησιού (1570-1571), στρατολογήθηκαν υποχρεωτικά περίπου 40.000 Οθωμανοαρμένιοι τεχνίτες (κυρίως σκαπανείς).
 - Πολλοί απ' όσους επέζησαν παρέμειναν στην Κύπρο, κυρίως στην πόλη της Λευκωσίας.
 - Ως ανταμοιβή για τις υπηρεσίες τους, ο Σουλτάνος Σελήμη Β' τους παραχώρησε με φιρμάνι την εκκλησία της Παναγίας της Τύρου και τη φύλαξη της Πύλης Πάφου.
- Με τη νέα τάξη πραγμάτων, αυξήθηκε κατακόρυφα ο αριθμός των Αρμενίων στη Λευκωσία, ενώ μειώθηκε δραματικά στην Αμμόχωστο, όπου και καταργήθηκε η εκεί Επισκοπή. Μέσω του οθωμανικού θεσμού των *millet*, η Αρμενική Μητρόπολη Κύπρου αναγνωρίστηκε ως Εθναρχία (Ազգային հշխանութիւն).
- Επί Τουρκοκρατίας, Αρμένιοι ζούσαν επίσης στη Λάρνακα, τη Δευτερά, την Κυθρέα και το Αρμενομονάστηρο, που υπήρξε σταθμός για προσκυνητές και ιερωμένους, όπως τον αββά Μεχιτάρ της Σεβαστείας (1695) και τον επιστήμονα Dzerents (1875).
- Προκισμένοι με το δαιμόνιο της εργατικότητας, οι Αρμένιοι εξασκούσαν επικερδή επαγγέλματα. Στις αρχές του 17ου αιώνα Περσοαρμένιοι εγκαταστάθηκαν εδώ ως έμποροι μεταξιού, ενώ καθ' όλο το 18ο και 19ο αιώνα εγκαθίστανται στην Κύπρο εύπορες οθωμανοαρμενικές οικογένειες (π.χ. Γκιουβεζίαν, Εραμιάν, Σινανιάν).
- Ωστόσο, η σκληρή διοίκηση, η κακομεταχείριση και η δυσβάστακτη φορολογία εξανάγκασαν πολλούς Αρμένιους - όπως και άλλους Χριστιανούς - να γίνουν Λινοβάμβακοι (Κρυπτοχριστιανοί) ή να ασπαστούν το Ισλάμ.
- Μικρός αριθμός Αρμενίων έγιναν Καθολικοί μέσω γάμων με Λατίνους.

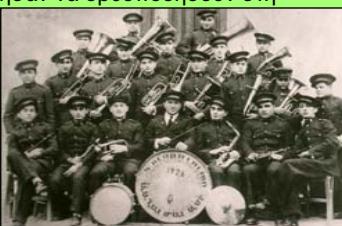
Αγγλοκρατία (1878-1960)

- Η άφιξη των Βρετανών τον Ιούλιο του 1878 και η προδευτική τους διοίκηση βελτίωσε σημαντικά την κατάσταση της μικρής αρμενικής κοινότητας της Κύπρου.
- Γνωστοί για τη γλωσσομάθειά τους, αρκετοί Αρμένιοι κατέφθασαν στην Κύπρο για να εργαστούν ως διερμηνείς στα κονσουλάτα και τη βρετανική διοίκηση, όπως ο Πολίτης επίσημος μεταφραστής οθωμανικών εγγράφων, Απισογό Ουτιτζίαν (1878-1919).
- Μεταξύ 1898-1973 στην Κύπρο υπηρέτησαν Αρμένιοι Προτεστάντες (Ευαγγελικοί και άλλοι) πάστορες και λαϊκοί ιεροκήρυκες - κυρίως στη Λευκωσία και τη Λάρνακα -, ενώ μεταξύ 1923-1959 υπηρέτησαν στην Κύπρο Αρμενοκαθολικοί ιερωμένοι.
- Ο αριθμός των Αρμενίων στην Κύπρο αυξήθηκε σημαντικά μετά από τις **μαζικές απελάσεις**, τις **τρομερές σφαγές** και τη **Γενοκτονία** που διέπραξαν οι Οθωμανοί και οι Νεότουρκοι (1894-1896, 1909 και 1915-1923):
 - Μεταξύ 1894-1896 κατέφθασαν περίπου 1.000 πρόσφυγες, από τους οποίους παρέμειναν μόνο οι 100 (από τον Diyarbakır, Aintab και Kilis).
 - Το 1909 ήλθαν περίπου 2.000 πρόσφυγες, εκ των οποίων οι πλέιστοι επέστρεψαν στα Άδανα.
 - Μετά τη σφαγή των Αδάνων, μερικά κακοποιημένα πτώματα κάποιων άτυχων Αρμεναίων ξεβράζονταν στις ακτές της Κερύνειας και της Καρπασίας για μέρες.
 - Το μεγαλύτερο, όμως, κύμα προσφύγων ήταν οι πάνω από 9.000 Αρμένιοι πρόσφυγες από την Κωνσταντινούπολη, τη Σμύρνη και την Κιλικία, που μεταξύ 1915-1923 διέφυγαν της Γενοκτονίας και αναζήτησαν καταφύγιο σε όλα τα λιμάνια της Κύπρου, η οποία και άνοιξε απλόχερα την αγκαλιά της να τους υποδεχθεί.
 - Αρμένιοι πρόσφυγες ήρθαν από την Παλαιστίνη (1947-1949) και την Αίγυπτο (1956-1957).

Αγγλοκρατία (1878-1960)

- Περίπου 1.300 πρόσφυγες της Γενοκτονίας (κυρίως από τις πόλεις Άδανα, Σελεύκεια, Σις, Marash, Ταρσός, Καισαρεία, Hadjen και Aintab) παρέμειναν στην Κύπρο.
- Εργατικοί, καλλιεργημένοι και φιλοπρόοδοι, δεν άργησαν να ορθοποδήσουν στη φιλόξενη Κύπρο μας:
 - Πολλοί καθηερώθηκαν ως άνθρωποι των γραμμάτων, των τεχνών και των επιστημών, ικανοί έμποροι και επιχειρηματίες, αξεπέραστοι τεχνίτες και φωτογράφοι, γιατροί και αξιόπιστοι επαγγελματίες κτλ.
 - Νομοταγείς και φιλήσυχοι, πολλοί Αρμένιοι εργοδοτήθηκαν στη δημόσια υπηρεσία, τα τελωνεία, την αστυνομία, τον Κυπριακό Κυβερνητικό Σιδηρόδρομο και την Cable and Wireless.
 - Μερικοί εργάζονταν ως μεταλλωρύχοι (Αμίαντος, Μαυροβούνι και Σκουριώπισσα).
 - Οι Αρμένιοι ήσαν οι πρώτοι κατασκευαστές καθισμάτων, χτενών και σφραγίδων, κλειδαράδες και ωρολογάδες. Έφεραν τον κινηματογράφο, τελειοποίησαν την τέχνη του τσαγκάρη και εισήγαγαν τον αρμενικό παστούρμα, το γύρο, τις κούπες, τα λαχανάζιούν, τους λοκμάδες, τον μπακλαβά και τα παστά χρυσόμηλα στην κυπριακή κουζίνα - όλα πολύ δημοφιλή σήμερα.
- Ταυτόχρονα, οι Αρμένιοι πρόσφυγες έφεραν μια νέα πονή στην παλιά κοινότητα:
 - Ιδρούθηκαν σύλλογοι, χωρώδες, αθλητικές ομάδες, μουσικά σύνολα κτλ. Μέχρι τη δεκαετία του 1950 έπαιψε να υφίσταται ο διαχωρισμός ντόπιων/προσφύγων.
 - Κτίστηκαν εκκλησίες, σχολεία και κοιμητήρια στη Λευκωσία, τη Λάρνακα, τη Λεμεσό, την Αμμόχωστο, τον Αμίαντο και αλλού. Σύντομα η αρμενοφωνία έγινε μια πραγματικότητα.
 - Μερικοί Αρμένιοι συμμετείχαν στον Ελληνοτουρκικό Πόλεμο (1897), τους δύο Παγκοσμίους Πολέμους (1914-1918 & 1939-1945) και τον αγώνα της ΕΟΚΑ (1955-1959).
 - Το 1916-1918 εκπαιδεύτηκε κοντά στο χωριό Μπογάζι η Ανατολική Λεγεώνα (αργότερα Αρμενική), αποτελούμενη από 4.000 εθελοντές (κινητοποιητήρι) Αρμένιους της Διασποράς.

Κυπριακή Δημοκρατία (1960-∞)

- Στις 24/04/1975 η Κύπρος έγινε η πρώτη χώρα στην Ευρώπη (και η δεύτερη στον κόσμο) που αναγνώρισε τη Γενοκτονία, με το **Ψηφίσμα 36** που κατέθεσε στη Βουλή των Αντιπροσώπων ο Εκπρόσωπος Δρ. Αντρανίκ Λ. Αστζιάν.
 - Ακολούθησαν τα **Ψηφίσματα 74/29-04-1982** και **103/19-04-1990** επί θητείας Αράμ Καλαίτζαν, τα οποία κατατέθηκαν από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εξωτερικών και από όλα τα κοινοβουλευτικά κόμματα, αντίστοιχα.
- Τις τελευταίες δεκαετίες κατέφθασαν στην Κύπρο περισσότεροι Αρμένιοι:
 - Λόγω του εμφυλίου πολέμου στο Λίβανο (1975-1990).
 - Λόγω των εξεγέρσεων στη Συρία (1976-1982).
 - Λόγω της ισλαμικής επανάστασης στο Ιράν και του πολέμου Ιράν-Ιράκ (1978-1988).
 - Μετά το σεισμό του Σπιτάκ (1988) και την πτώση της Σοβιετικής Ένωσης (1991).
- Από την 01/12/2002 η Αρμενική αναγνωρίζεται ως μειονοτική γλώσσα της Κύπρου, βάσει του **Ευρωπαϊκού Χάρτη Περιφερειακών ή Μειονοτικών Γλωσσών** του Συμβουλίου της Ευρώπης (*European Charter for Regional or Minority Languages*).
- Σήμερα ζουν περισσότεροι από 3.500 Αρμένιοι στην Κύπρο:
 - Κατανομή: 65% αστική Λευκωσία, 20% Λάρνακα, 10% Λεμεσός, 5% Πάφος και χωριά.
 - Τουλάχιστον 1.000 προέρχονται από το εξωτερικό, κυρίως από Αρμενία, Λίβανο και Συρία, με λιγότερους από Ρωσία, Γεωργία, Περσία, Ελλάδα, Ιράκ, Αιθιοπία, Τουρκία, Κουβέιτ και αλλού.
 - Οι πλείστοι από τα πρώτα κύματα Αρμενίων της Αρμενίας που έφθασαν από το 1991 και μετά ήταν Αρμενοκύπριοι που είχαν μεταναστεύσει στην Αρμενία μεταξύ 1962-1964 (νερκάγι).
 - Στη συντριπτική τους πλειοψηφία (πέραν του 95%), οι Αρμενοκύπριοι είναι Αρμενονθόδοξοι.

Κυπριακή Δημοκρατία (1960-∞)

- Με την Ανεξαρτησία της Κύπρου μας στις 16 Αυγούστου 1960, το Σύνταγμα της νεοσύστατης Κυπριακής Δημοκρατίας (**Άρθρο 2 § 3**) αναγνώρισε τους Αρμένιους, τους Μαρωνίτες και τους Λατίνους ως θρησκευτικές ομάδες.
 - Στο δημοψήφισμα της Κυριακής, 13 Νοεμβρίου 1960, 1.077 Αρμένιοι επέλεξαν να ανήκουν στην ομόθρησκη ελληνοκυπριακή κοινότητα και μόνο 5 στην τουρκοκυπριακή κοινότητα.
 - Η επιλογή αυτή καθόρισε τη σχέση των Αρμενοκυπρίων με τους υπόλοιπους Κύπριους.
- Κατά τις διακοινοτικές ταραχές του 1963-1964, Τουρκοκύπριοι εξτρεμιστές εκδίωξαν Αρμενοκύπριους της Λευκωσίας από τον Αρμενομαχαλά και άλλες συνοικίες:
 - Καταλήφθηκαν το κτίριο της Μητρόπολης, το μέγαρο Μελικιάν, η μεσαιωνική εκκλησία της Παναγίας, το σχολείο Μελικιάν-Ουζουνίαν, το Μνημείο της Αρμενικής Γενοκτονίας, καθώς και τα οικήματα των τριών συλλόγων (Αρμενική Λέσχη, ΑΥΜΑ και AGBU).
 - Απροσπέλαστη έγινε και η εκκλησία της Παναγίας του Καντσβάρ στην περιπετειώδη Αμμόχωστο.
 - Συνολικά, 231 τουρκόπληκτες αρμενοκυπριακές οικογένειες έχασαν τα σπίτια τους ή/και τις εργασίες και τις επιχειρήσεις τους.
- Κατά τη βάρβαρη τουρκική εισβολή του 1974, οι Αρμενοκύπριοι που κατοικούσαν στην Αμμόχωστο, την Κερύνεια και την Λευκωσία έγιναν πρόσφυγες. Βομβαρδίστηκε το κτίριο των αγοριών του Μελκονιάν, καταλήφθηκε το Αρμενομονάστηρο και το σχολείο της Αμμοχώστου, ενώ η Ρόζα Μπακαλίαν είναι αγνοούμενη έκτοτε. Επίσης, το β' κοιμητήριο (Άγ. Δομέτιος) κτυπήθηκε από όλμους και βρίσκεται έκτοτε στη νεκρή ζώνη.
- Με τη βοήθεια και στήριξη της Κυπριακής Δημοκρατίας, η αρμενική κοινότητα της Λευκωσίας απόκτησε νέα κτίρια σχολείου, εκκλησίας και Μητρόπολης.

Περιεκτικό χρονολόγιο

- 578 μ.Χ.** - Η πρώτη τεκμηριωμένη παρουσία των Αρμενίων στην Κύπρο.
- 610-641** - Μερικοί Αρμένιοι καταφένονται κατά τη βασιλεία του αρμενικής καταγωγής Αυτοκράτορα Ηράκλειου για πολιτικούς λόγους.
- 717-728** - Μερικοί Αρμένιοι καταφένονται κατά τη διακονία του Καθόλικου (Πατριάρχη) Χοβανές Οτζεντί για εμπορικούς λόγους.
- 965** - Περισσότεροι Αρμένιοι καταφένονται μετά την απελευθέρωση της Κύπρου από τις αραβικές επιδρομές από τον πατρικό Νικήτα Χαλκούτζη για στρατιωτικούς λόγους.
- 973** - Ο Καθόλικος (Πατριάρχης) Χατσί Α' ιδρύει την Αρμενική Μητρόπολη στη Λευκωσία.
- 1136-1138** - Ο Αυτοκράτορας Ιωάννης Β' Κομνηνός μεταφέρει ολόκληρο τον πληθυσμό της αρμενικής πόλης Τελ Χαμπτούν στην Κύπρο.
- 1185** - Ο Δούκας Ισαάκιος Κομνηνός φέρνει μαζί του Αρμένιους πολεμιστές μετά το γάμο του με την κόρη του πρίγκηπα Τορός Β'.
- 1267** - Αρκετοί Αρμένιοι καταφένονται στην Κύπρο μετά την Πτώση της Ιερουσαλήμ.
- 1291** - Πολλοί Αρμένιοι καταφένονται στην Κύπρο μετά την Κατάκτηση της Άκρας.
- 1322** - 30.000 Αρμένιοι διαφεύγουν στην Κύπρο μετά τις επιθέσεις των Σαρακηνών στην Κιλικία.
- 1335 και 1346** - Νέο κύμα Αρμενίων προσφύγων καταφένει στην Κύπρο μετά τις επιθέσεις των Μαμελούκων στην Κιλικία.
- 1403 και 1421** - Χιλιάδες Αρμένιοι καταφένονται στην Κύπρο μετά την οθωμανική κατάκτηση της Κιλικίας.
- 1441** - Μερικοί Αρμένιοι από την Κιλικία ενθαρρύνονται να εγκατασταθούν στην Αμμόχωστο.
- Δεκέμβριος 1467** - Μετά από παρατεταμένη ξηρασία και λιτανεία που αναπέμπει ο Αρμενίος Αρχιεπίσκοπος Σαρκίς, πέφτουν αμέσως βροχές και οι κάτοικοι της Λευκωσίας ευφραίνονται.
- Μάιος 1571** - Η εκκλησία της Παναγίας της Τύρου ή της Τορτόζας παραχωρείται επίσημα στους Αρμενίους με φιρμάνι.

Περιεκτικό χρονολόγιο

- **3 Ιουνίου 1814** - Επίσημα εγκαίνια του παρεκκλησίου του Αγίου Μακαρίου στο Αρμενομονάστρο.
- **Ιούλιος 1821** - Ανάμεσα στις 470 εκτελέσεις από τους Οθωμανούς είναι και ο Αρμένιος ιερέας της Λευκωσίας, ντερ Πετρός.
- **1860** - Κατασκευάζεται το καμπαναρί της εκκλησίας της Παναγίας στη Λευκωσία, με δωρεά του Χαπετίκ Νεβρουζάν, από τα πρώτα στην οθωμανική Κύπρο.
- **1894-1896** - Οι χαμιτικές σφαγές πραγματοποιούνται στην οθωμανική Τουρκία, με αποτέλεσμα 300.000 θανάτους. Περίπου 1.000 Αρμένιοι πρόσφυγες βρίσκουν καταφύγιο στην Κύπρο, από τους οποίους παραμένουν μόνο περίπου οι 100.
- **8 Σεπτεμβρίου 1901** - Οι μαθητές του Ορφανοτροφείου του Βαχάν Κιουρκτζίαν κατασκευάζουν τη στοίβα-μνημείο για τον Αββά Μεχιτάρ της Σεβαστείας.
- **1909** - Η σφαγή των Αδάνων πραγματοποιείται στην επαρχία των Αδάνων, με αποτέλεσμα 30.000 θανάτους. Περίπου 2.000 Αρμένιοι καταφεύγουν στην Κύπρο σχεδόν όλοι τους επιστρέφουν πίσω εντός του έτους.
- **20 Μαΐου 1914** - Ο Ανώτερος Αρχιμανδρίτης Σεροβίτης Σαμβελιάν εγκαινιάζει την εκκλησία του Αγίου Στεφάνου στη Λάρνακα.
- **1915-1923** - Οι Οθωμανοί και οι Νεότουρκοι διαπράττουν την Αρμενική Γενοκτονία, προκαλώντας πέραν των 1.500.000 θανάτους. Περίπου 8.000 Αρμένιοι πρόσφυγες καταφθάνουν στην Κύπρο, από τους οποίους περίπου 1.300 εγκαθίστανται μόνιμα.
- **1916-1918** - Η Αρμενική Λεγεώνα συγκροτείται και εκπαιδεύεται στη Μοναρκά, κοντά στο Μπογάζι, αποτελούμενη από πέραν των 4.000 Αρμενίων της Διασποράς, που αργότερα πολέμησαν πρωκτικά εναντίον της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.
- **30 Ιουνίου 1918** - Ο Αρχιεπίσκοπος Τανιέλ Χακοπιάν καθαγιάζει την εκκλησία του Αγίου Στεφάνου στη Λάρνακα.
- **15 Φεβρουαρίου 1924** - Ο Ύπατος Αρμοστής Sir Malcolm Stevenson τοποθετεί τη θεμέλια λίθο για το Εκπαιδευτικό Ινστιτούτο Μελκονιάν.

Περιεκτικό χρονολόγιο

- **16 Αυγούστου 1960** - Η Κύπρος αποκτά την Ανεξαρτησία της: οι Αρμένιοι αναγνωρίζονται ως «θρησκευτική ομάδα» από το Σύνταγμα.
- **13 Νοεμβρίου 1960** - Οι Αρμένιοι ψηφίζουν να ανήκουν στην ελληνοκυπριακή κοινότητα.
- **15 Ιουλίου 1961** - Ο Δήμαρχος Λεμεσού, Κώστας Παρτασίδης, παραδίδει το χρυσό κλειδί του αρμενικού κοιμητηρίου της Λεμεσού.
- **21 Δεκεμβρίου 1963 - 26 Μαρτίου 1964** - Διακοινοτικές ταραχές, εξτρεμιστές Τουρκοκύπριοι καταλαμβάνουν την αρμενική συνοικία της Λευκωσίας και την εκκλησία του Καντσβώρ στην Αμμόχωστο.
- **19 Ιουλίου 1970** - Ο Δρ. Αντρανίκ Λ. Αστζιάν εκλέγεται Εκπρόσωπος των Αρμενίων, εξασφαλίζοντας το 56,30% των ψήφων.
- **12 Νοεμβρίου 1972** - Ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ' και ο Καθόλικος (Πατριάρχης) Χορέν Α' εγκαινιάζουν το νέο Σχολείο Ναρέν στη Λευκωσία.
- **24 Απριλίου 1975** - Αναγνώριση της Αρμενικής Γενοκτονίας από τη Βουλή των Αντιπροσώπων.
- **25 Σεπτεμβρίου 1976** - Ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ' και ο Επίσκοπος Νερσές Πλαχτιάν θέτουν τη θεμέλια λίθο για τη νέα εκκλησία της Παναγίας στη Λευκωσία.
- **3 Οκτωβρίου 1976** - Ο Δρ. Αντρανίκ Λ. Αστζιάν επανεκλέγεται Εκπρόσωπος των Αρμενίων, εξασφαλίζοντας το 50,96% των ψήφων.
- **16 Απριλίου 1978** - Ο Συγκαθήμενος Καθόλικος (Πατριάρχης) Καρεκίν Β' ευλογεί τις 16 κολώνες της εκκλησίας της Παναγίας στη Λευκωσία.
- **10 Δεκεμβρίου 1979** - Το Συμβούλιο Βελτίωσες Στροβόλου μετονομάζει την οδό Κύκλωπος σε οδό Αρμενίας. Η πινακίδα αποκαλύπτεται επίσημα στις 15 Ιανουαρίου 1980.
- **8 Μαΐου 1981** - Ο Πρόεδρος του AGBU Αλέκ Μανουκιάν αποκαλύπτει το δίδυμο μνημείο για το Αρμενικό Αλφάρβητο και τη Μητέρα Αρμενία στο Μελκονιάν.
- **22 Νοεμβρίου 1981** - Ο Καθόλικος (Πατριάρχης) Χορέν Α' και ο Συγκαθήμενος Καθόλικος (Πατριάρχης) Καρεκίν Β' εγκαινιάζουν και καθαγιάζουν τη νέα εκκλησία της Παναγίας στη Λευκωσία.

Περιεκτικό χρονολόγιο

- **13 Φεβρουαρίου 1926** - Ο Αρχιεπίσκοπος Ζαβέν ντερ Γεγιαγιάν εγκαινιάζει το Εκπαιδευτικό Ινστιτούτο Μελκονιάν.
- **8 Σεπτεμβρίου 1931** - Ο Καθόλικος (Πατριάρχης) Σαχάκ Β' αποκαλύπτει το τσιμεντένιο οβελίσκο πάνω στο Λόφο του Μεχιτάρ στο Αρμενομονάστρο.
- **24 Απριλίου 1932** - Ο Αρχιεπίσκοπος Πετρός Σαρατζίαν αποκαλύπτει το μαρμάρινο μνημείο της Γενοκτονίας στην παλιά Λευκωσία.
- **8 Σεπτεμβρίου 1933** - Ο Καθόλικος (Πατριάρχης) Σαχάκ Β' αποκαλύπτει την πέτρινη στήλη στην πλατεία του Αρμενομονάστρου.
- **14 Ιανουαρίου 1945** - Ο Αρχιμανδρίτης Κρικόρ Μπαχλαβούνι τελειών την πρώτη Λειτουργία για σχεδόν 4 αιώνες στην εκκλησία του Καντσβώρ στην Αμμόχωστο.
- **23 Ιουνίου 1946** - Ο πάστορας Γιοχάννα ντερ Μεγκερντιτσάν εγκαινιάζει την Αρμενική Ευαγγελική εκκλησία στη Λευκωσία.
- **11 Απριλίου 1948** - Ο Επίσκοπος Γεβόντ Τσεμπεγιάν καθαγιάζει την εκκλησία του Αγίου Γεωργίου στη Λεμεσό.
- **2 Μαΐου 1948** - Ο Επίσκοπος Γεβόντ Τσεμπεγιάν ευλογεί την αρτεσιανή πηγή των Αρχαγγέλων κοντά στο Αρμενομονάστρο.
- **17 Νοεμβρίου 1951** - Ο Επίσκοπος Γεβόντ Τσεμπεγιάν εγκαινιάζει το παλαιό Αρμενικό Σχολείο της Λεμεσού.
- **17 Νοεμβρίου 1953** - Μετάδοση της πρώτης αρμενικής εκπομπής στο ραδιόφωνο του PIK.
- **24 Απριλίου 1954** - Ο Επίσκοπος Γεβόντ Τσεμπεγιάν θέτει τη θεμέλια λίθο για το καλλιμάρμαρο Μαυσωλείο των Αδελφών Μελκονιάν.
- **15 Ιανουαρίου 1956** - Ο Επίσκοπος Γεβόντ Τσεμπεγιάν αποκαλύπτει το καλλιμάρμαρο Μαυσωλείο των Αδελφών Μελκονιάν.
- **8 Μαρτίου 1957** - Εμπρόσθιμος της εκκλησίας του Καντσβώρ από Τουρκοκύπριους.
- **5 Αυγούστου 1960** - Ο Μπερτζ Τιλμπιάν ψηφίζεται Εκπρόσωπος των Αρμενίων στην Ελληνική Κοινοτική Συνέλευση, εξασφαλίζοντας το 60,49% των ψήφων.

Περιεκτικό χρονολόγιο

- **14 Μαρτίου 1982** - Ο Αράμ Καλαϊτζίαν εκλέγεται Εκπρόσωπος των Αρμενίων, εξασφαλίζοντας το 58,36% των ψήφων.
- **24 Απριλίου 1982** - Οι Αρχιεπίσκοποι Ζαρέχ Αζναβορίαν και Αρονταβάζ Τερτεριάν αποκαλύπτουν τη μαρμάρινη πλάκα στο πάρκο της Ακρόπολης για τη Γενοκτονία.
- **4 Μαρτίου 1984** - Ο Καθόλικος (Πατριάρχης) Καρεκίν Β' εγκαινιάζει το νέο κτίριο της Μητρόπολης.
- **13 Ιουλίου 1986** - Ο Αράμ Καλαϊτζίαν επανεκλέγεται Εκπρόσωπος των Αρμενίων, εξασφαλίζοντας το 65,08% των ψήφων.
- **24 Μαΐου 1987** - Ο Πρόεδρος Σπύρος Κυπριανού θέτει τη θεμέλια λίθο για το νέο οικοτροφείο του Μελκονιάν.
- **30 Μαΐου 1987** - Ο Πρόεδρος Σπύρος Κυπριανού εγκαινιάζει το νέο οίκημα της ΑΥΜΑ.
- **1 Αυγούστου 1987** - Τίθεται η θεμέλια λίθος του Μελάθρου Ευγηρίας Καλαϊτζίαν.
- **6 Μαρτίου 1988** - Ο Υπουργός Εσωτερικών Χριστόδουλος Βενιαμίν εγκαινιάζει το Μέλαθρο Ευγηρίας Καλαϊτζίαν.
- **21 Οκτωβρίου 1989** - Ο Προεδρεύων Βάσος Λυσσαρίδης εγκαινιάζει το νέο οικοτροφείο του Μελκονιάν.
- **22 Οκτωβρίου 1989** - Ο Πρόεδρος του AGBU Αλέκ Μανουκιάν εγκαινιάζει το νέο οίκημα του AGBU Λευκωσίας.
- **19 Απριλίου 1990** - Η Βουλή των Αντιπροσώπων αναγνωρίζει την 24η Απριλίου ως Εθνική Ημέρα Μνήμης για την Αρμενική Γενοκτονία.
- **28 Μαρτίου 1991** - Η Σχολική Έφορος Τακουχί Αστζιάν αποκαλύπτει το αρμολογιόν αγάλμα του Αγίου Γρηγόριου του Ναρεκηνίου στη Λευκωσία.
- **24 Απριλίου 1991** - Επίσημη παρουσίαση του Μνημείου της Αρμενικής Γενοκτονίας στη Λευκωσία.
- **19 Μαΐου 1991** - Ο Αράμ Καλαϊτζίαν επανεκλέγεται Εκπρόσωπος των Αρμενίων, εξασφαλίζοντας το 67,00% των ψήφων.

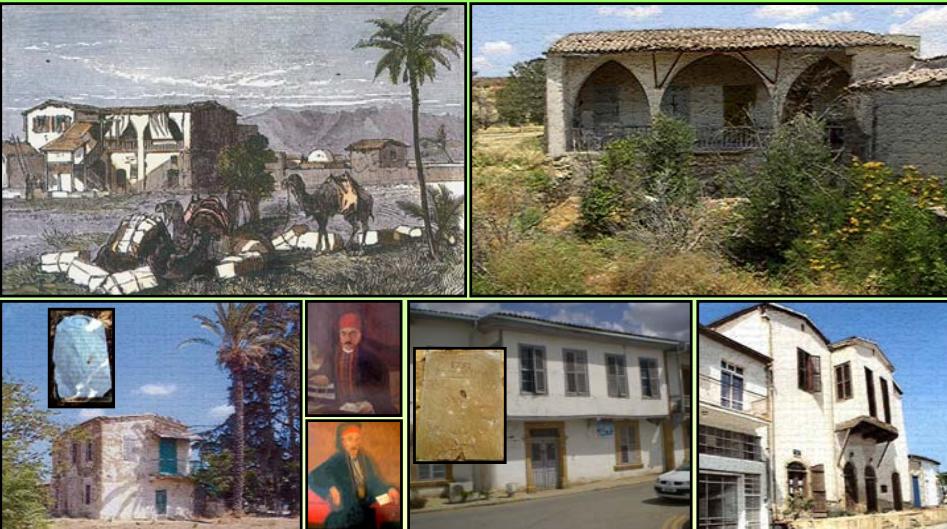

Περιεκτικό χρονολόγιο

- **22 Οκτωβρίου 1995** - Ο Πετρός Καλαϊτζιάν εκλέγεται Εκπρόσωπος των Αρμενίων σε αναπληρωματική εκλογή, εξασφαλίζοντας το 60,34% των ψήφων.
- **15 Δεκεμβρίου 1995** - Ο Καθόλικος (Πατριάρχης) Αράμ Α' θέτει τη θεμέλια λίθο για το παρεκκλήσι του Αγίου Παντούφλης στο Μέλαθρο Ευγηρίας Καλαϊτζιάν.
- **18 Μαΐου 1996** - Ο Πρόεδρος Γλαύκος Κληριδῆς εγκαινιάζει το νέο Σχολείο Ναρέκ στη Λάρνακα.
- **26 Μαΐου 1996** - Ο Πετρός Καλαϊτζιάν επανεκλέγεται Εκπρόσωπος των Αρμενίων, εξασφαλίζοντας το 73,91% των ψήφων.
- **16 Φεβρουαρίου 1997** - Ο Καθόλικος (Πατριάρχης) Αράμ Α' καθαγιάζει το παρεκκλήσι του Αγίου Παντούφλης στη Λευκωσία.
- **3 Φεβρουαρίου 1999** - Ο Καθόλικος (Πατριάρχης) Αράμ Α' εγκαινιάζει την Αίθουσα «Βαχράμ Ουτιζίάν».
- **23 Μαρτίου 2001** - Ο Δήμος Αγλαντζίας μετονομάζει την οδό Εφέσου σε οδό Μελκονιάν. Η πινακίδα απόκαλύπτεται επίσημα στις 7 Απριλίου 2001.
- **27 Μαΐου 2001** - Ο Πετρός Καλαϊτζιάν επανεκλέγεται Εκπρόσωπος των Αρμενίων, εξασφαλίζοντας το 57,13% των ψήφων.
- **21 Οκτωβρίου 2001** - Ο Προεδρικός Επίτροπος Μανώλης Χριστοφίδης αποκαλύπτει το μαρμάρινο χατσάρι αφιερωμένο στην αιώνια φιλία Αρμενίων και Ελλήνων της Κύπρου.
- **28 Απριλίου 2002** - Ο Αρχιεπίσκοπος Βαρουζάν Χεργκελιάν αποκαλύπτει τον τύμβο-οστεοφυλάκιο μπροστά από την ΑΥΜΑ.
- **1 Δεκεμβρίου 2002** - Η Αρμενική αναγνωρίζεται ως μειονοτική γλώσσα της Κύπρου.
- **1 Μαΐου 2005** - Ο Δωρητής Αλέκο Μπεζικιάν αποκαλύπτει την μπρούντζινη προτομή του Αρχιεπίσκοπου Ζαρέχ Αζνάβοριάν στη Λευκωσία.
- **9 Οκτωβρίου 2005** - Ο Δρ. Βαχάκης Αταμίαν εκλέγεται Εκπρόσωπος των Αρμενίων σε αναπληρωματική εκλογή, εξασφαλίζοντας το 52,03% των ψήφων.
- **21 Μαΐου 2006** - Ο Βαρτκές Μαχτεσιάν εκλέγεται Εκπρόσωπος των Αρμενίων, εξασφαλίζοντας το 52,60% των ψήφων.

Οι ντόπιοι Αρμένιοι (υπέρηχη)

Είναι άγνωστο από πότε βρίσκονται στην Κύπρο (εκτός από την περίπτωση Εραμιάν, 1768) και εάν είχαν δεσμούς με τους Αρμένιους πριν από την οθωμανική κατοχή. Γνωστές ήταν οι «6 παλιές οικογένειες» (Assadourian, Eramian, Guvezian, Melikian, Sdepanian, Yessayan), αν και υπήρχαν και άλλες (π.χ. Papazian, Shahinian, Sinanian). Οι πλείστοι ήσαν εύποροι μεγαλοκτηματίες (π.χ. Εραμιάν στην Πάνω Δευτερά και Μελικιάν στην Κυθέρα). Η καταγωγή, κάποιων τουλάχιστον, ήταν η Κωνσταντινούπολη, η Σμύρνη, η Υοσγάτη, η Καισάρεια, η Λασδίκεια, το Καραμάν και η Προύσα.

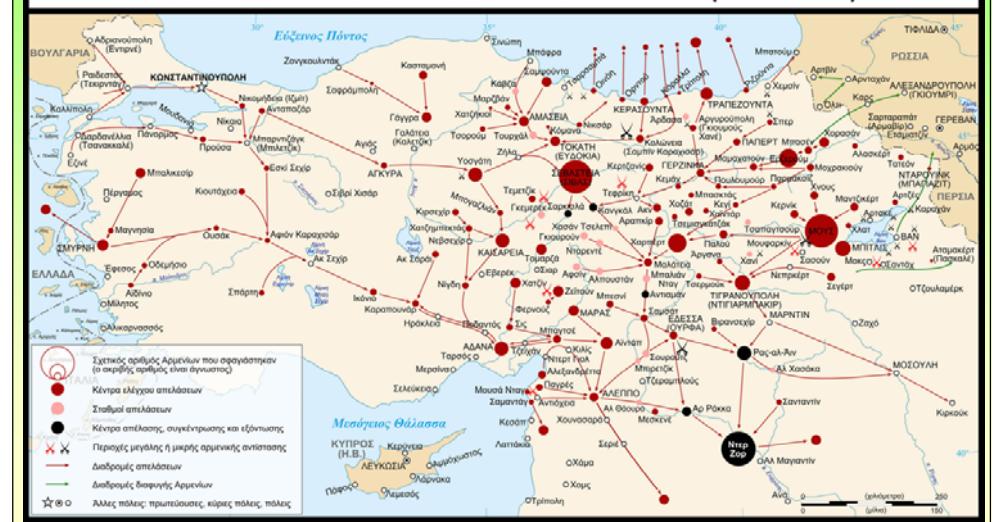
Περιεκτικό χρονολόγιο

- **28 Ιουνίου 2006** - Ο Πρόεδρος Παπαδόπουλος εγκαινιάζει την πτέρυγα «Ραφαελίαν» του Μελάθρου Ευγηρίας Καλαϊτζιάν.
- **24 Νοεμβρίου 2006** - Ο Αρμένιος Πρόεδρος Ρομπέρτ Κοτσιαρίαν θέτει τη θεμέλια λίθο για το Μνημείο της Αρμενικής Γενοκτονίας στη Λάρνακα.
- **28 Μαΐου 2008** - Ο Πρόεδρος Δημήτρης Χριστόφιας αποκαλύπτει το Μνημείο της Αρμενικής Γενοκτονίας στη Λάρνακα.
- **28 Σεπτεμβρίου 2008** - Ο Αρχιεπίσκοπος Βαρουζάν Χεργκελιάν αποκαλύπτει το χατσάρι (σταυρόπετρα) από πέτρα τουφ στη Λεμεσό.
- **5 Νοεμβρίου 2008** - Ο Πρόεδρος Δημήτρης Χριστόφιας εγκαινιάζει το νέο Σχολείο Ναρέκ στη Λεμεσό.
- **28 Φεβρουαρίου 2010** - Ο Εκπρόσωπος Βαρτκές Μαχτεσιάν εγκαινιάζει τη νέα αίθουσα της ΑΥΜΑ.
- **11 Απριλίου 2010** - Ο Αρχιεπίσκοπος Βαρουζάν Χεργκελιάν επανακαθαγιάζει το παρεκκλήσι του Αγίου Παύλου και το λειτουργεί για πρώτη φορά από το 1963. Επίσημη παρουσίαση της επιγραφής με τα ονόματα των εκεί 419 ταφέντων.
- **8 Μαΐου 2010** - Ο Αρχιεπίσκοπος Βαρουζάν Χεργκελιάν και ο Εκπρόσωπος Βαρτκές Μαχτεσιάν εγκαινιάζουν την ανακαινισμένη αίθουσα εκδηλώσεων δίπλα από την εκκλησία του Αγίου Γεωργίου στη Λεμεσό.
- **5 Μαΐου 2011** - Ο Πρόεδρος Δημήτρης Χριστόφιας εγκαινιάζει το νέο οίκημα του AGBU Λάρνακας.
- **17 Μαΐου 2011** - Ο Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού Δρ. Ανδρέας Δημητρίου εγκαινιάζει τη νέα αίθουσα εκδηλώσεων του Ναρέκ Λευκωσίας.
- **22 Μαΐου 2011** - Ο Βαρτκές Μαχτεσιάν επανεκλέγεται ως Εκπρόσωπος των Αρμενίων, εξασφαλίζοντας το 67,67% των ψήφων.
- **25 Δεκεμβρίου 2011** - Ο Αρχιεπίσκοπος Βαρουζάν Χεργκελιάν καθαγιάζει το χατσάρι (σταυρόπετρα) από πέτρα τουφ αφιερωμένο στην εκανονταεπηρίδα της σφαγής των Αδάνων και τις μυριάδες των Αρμενίων μαρτύρων.

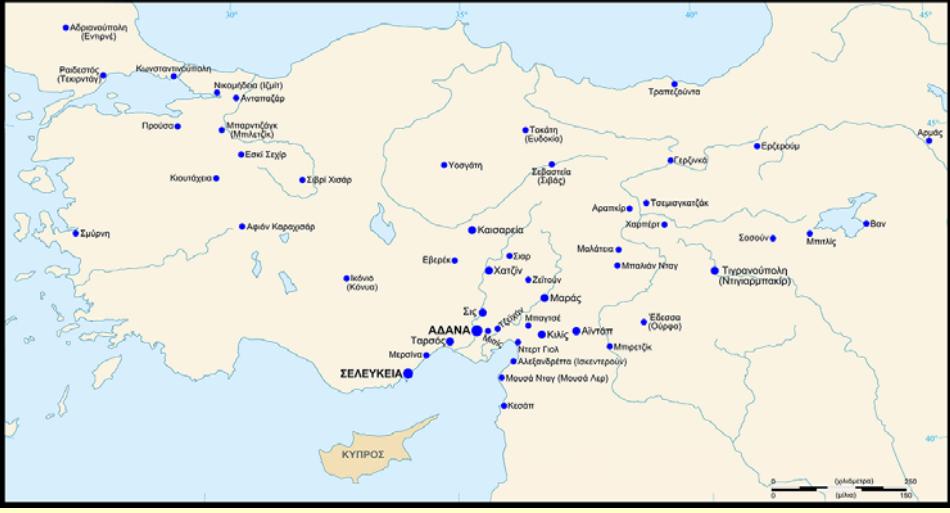
Μεταξύ 1915 και 1923, οι Οθωμανοί και οι Νεότουρκοι κατασφάγιασαν πέραν των 1.500.000 Αρμενίων

ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΑΡΜΕΝΙΚΗΣ ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑΣ (1915-1923)

Χώροι καταγωγής των Αρμενίων προσφύγων που κατέφυγαν και παρέμειναν στην Κύπρο

ΧΩΡΟΙ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΑΡΜΕΝΟΚΥΠΡΙΩΝ

και επίσης συνεισέφεραν στην Κύπρο συνολικά...

Οι πρόσφυγες έφεραν νέα ζωή στην παλιά κοινότητα...

Η κοινότητα δέχθηκε μεγάλο πλήγμα κατά την τουρκοκυπριακή ανταρσία του 1963-1964...

CYPRUS BULLETIN
Issued by Cyprus Government Press Office

Armenian Families Victims of Turkish Terrorism

The pictures on these pages tell the dramatic story of the exodus of scores of innocent, law-abiding Armenians who fled from their homes in Turkey under the orders of the extreme Turkish leadership.

All those Armenian families have been living in temporary houses, mostly in Istanbul (the Turkish capital) until March 3 when armed Turkish troops called on them and gave them 24 hours to leave. They were told that they should abandon their safety and go to the Greek island of Rhodes where they could never be guaranteed their safety.

The Armenians, however, had no place to go. The Armenian quarter is a real hell. The streets and the houses were a daily plague.

Usually the Armenians placed their belongings in their carts and trudged through the mud and bushes and went to the Greek quarter in search of new homes.

At present there is still one place that does not belong to the Turkish authorities. The Armenian community has been the target of the Turks. They have been forced to leave their Armenian home or shop being destroyed by lawless Turkish hooligans, who are Armenian-haters.

the Armenian quarter a real hell. The threats and the insults were a daily phenomena.

Hastily the Armenians piled their belongings (those absolutely necessary) onto wheelbarrows and went to the Greek quarter in search of new homes. It was a moving scene.

It is interesting to note that since the outbreak of the Turkish rebellion the Armenian community has been the target of the Turkish insurgents. Hardly a day went by without an Armenian house or shop being destroyed or looted by Turkish terrorists, without an Armenian civilian being murdered by Turkish terrorists.

Yet the Turkish propaganda have the audacity to accuse others of harboring.

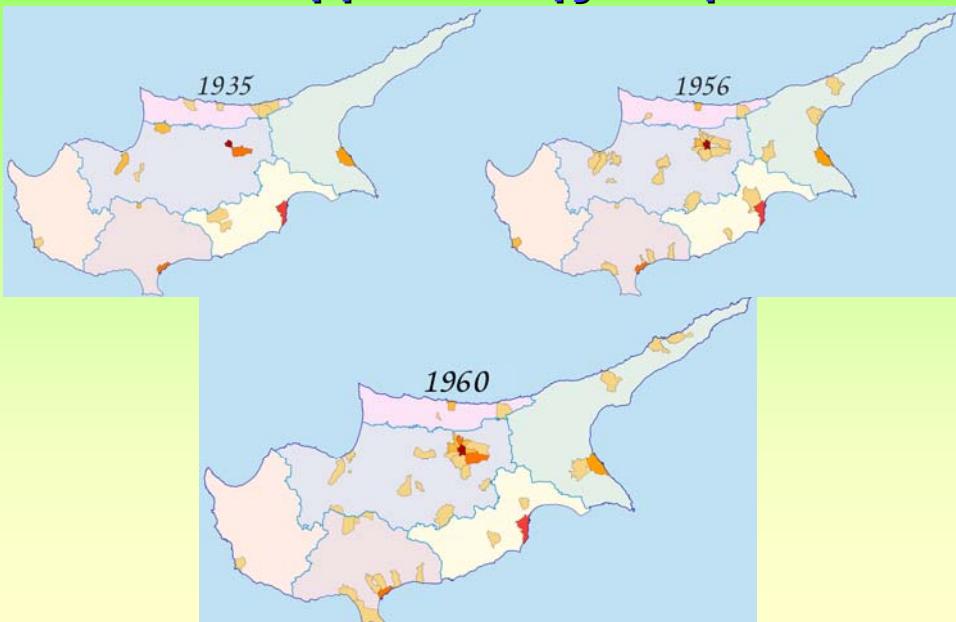
Χάρτης της Κύπρου, στον οποίο εμφανίζονται οι χώροι με ενδιαφέρον για τους Αρμενοκύπριους

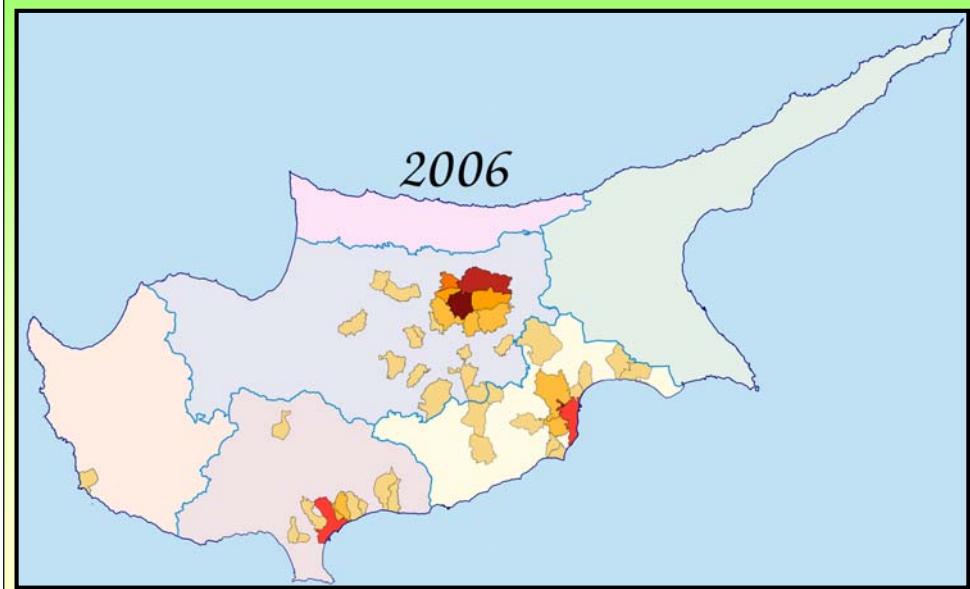
Διαχρονική γεωγραφική κατανομή των Αρμενίων της Κύπρου

Διαχρονική γεωγραφική κατανομή των Αρμενίων της Κύπρου

Σημερινή γεωγραφική κατανομή των Αρμενοκυπρίων (εκλογικός κατάλογος)

Δημογραφικά στοιχεία

Με βάση την καταγραμμένη θρησκεία

	1881	1891	1901	1911	1921	1931	1946	1956	1960
ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ	113	183	352	299	534	2.225	2.487	3.130	2.438
ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΜΕΣΟΥ	5	11	13	22	375	204	225	295	220
ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ	4	11	24	13	48	91	118	198	127
ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΑΡΝΑΚΑΣ	14	27	77	173	221	814	811	867	557
ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΑΦΟΥ	1	8	2	3	1	16	21	26	3
ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΕΡΥΝΕΙΑΣ	37	40	49	48	18	27	24	33	33
ΣΥΝΟΛΟ	174	280	517	558	1.197	3.377	3.686	4.549	3.378

Με βάση την καταγραμμένη γλώσσα

	1881	1891	1901	1911	1921	1931	1946	1956	1960
ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ	136	139	335	291	584	2.124	2.472	---	---
ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΜΕΣΟΥ	9	10	11	25	572	180	225	---	---
ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ	4	9	22	13	57	97	107	---	---
ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΑΡΝΑΚΑΣ	12	15	96	175	272	875	842	---	---
ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΑΦΟΥ	1	4	8	6	1	11	18	---	---
ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΕΡΥΝΕΙΑΣ	37	39	33	41	17	20	14	---	---
ΣΥΝΟΛΟ	199	216	505	551	1.503	3.307	3.678	---	---

Σύμπλεγμα - Λαματζήρ

Η γη του αρμενικού συμπλέγματος παραχωρήθηκε ως εμπίστευμα το 1966 από την Ιερά Αρχιεπισκοπή Κύπρου, μετά από Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου για συμφωνία ανταλλαγής αυτής της γης με χαλίκικη γη. Κτίστηκε σταδιακά καθ' ομοίωσιν του συμπλέγματος στην οδό Βικτωρίας (εκκλησία, Μητρόπολη, σχολείο, μνημείο). Στις 10/12/1979 το Συμβούλιο Βελτιώσεως Στροβόλου μετονόμασε την οδό Κύκλωπος σε οδό Αρμενίας, ως χειρονομία αλληλεγγύης προς τον αρμένικο λαό. Στις 31/03/1983 δόθηκε τίτλος πλήρους κυριότητας. Αποτελεί το επικέντρο της κοινότητας.

Δημογραφικά στοιχεία

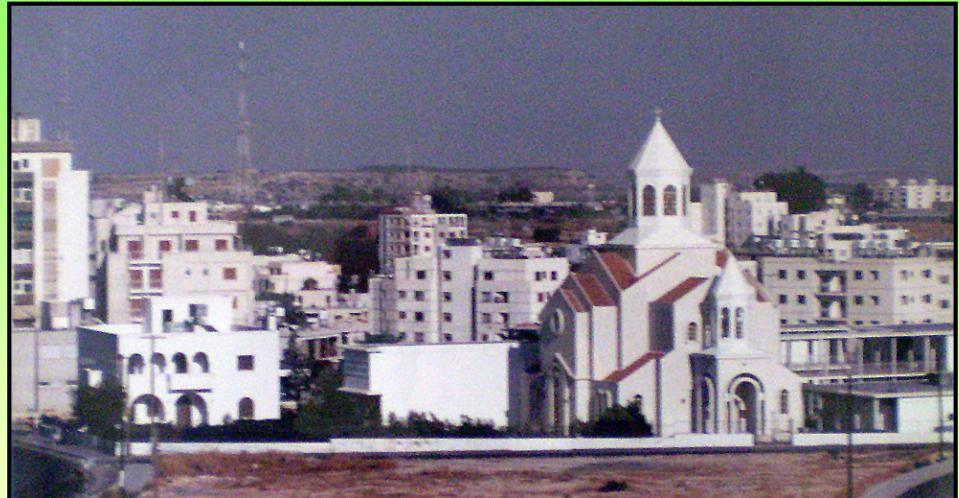
	1881	1891	1901	1911	1921	1931	1946	1956	1960
ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ	113	183	352	299	534	2.225	2.487	3.130	2.438
ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΜΕΣΟΥ	5	11	13	22	375	204	225	295	220
ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ	4	11	24	13	48	91	118	198	127
ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΑΡΝΑΚΑΣ	14	27	77	173	221	814	811	867	557
ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΑΦΟΥ	1	8	2	3	1	16	21	26	3
ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΕΡΥΝΕΙΑΣ	37	40	49	48	18	27	24	33	33
ΣΥΝΟΛΟ	174	280	517	558	1.197	3.377	3.686	4.549	3.378

	1881	1891	1901	1911	1921	1931	1946	1956	1960
ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ	136	139	335	291	584	2.124	2.472	---	---
ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΜΕΣΟΥ	9	10	11	25	572	180	225	---	---
ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ	4	9	22	13	57	97	107	---	---
ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΑΡΝΑΚΑΣ	12	15	96	175	272	875	842	---	---
ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΑΦΟΥ	1	4	8	6	1	11	18	---	---
ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΕΡΥΝΕΙΑΣ	37	39	33	41	17	20	14	---	---
ΣΥΝΟΛΟ	199	216	505	551	1.503	3.307	3.678	---	---

Συνδυάζοντας τα διάφορα κριτήρια (θρησκεία και γλώσσα) και λαμβάνοντας υπόψη τις παραλείψεις των διαφόρων απογραφών, παρουσιάζουμε πιο κάτω τα πιο πραγματικά στοιχεία για την περίοδο 1881-1960:

	1881	1891	1901	1911	1921	1931	1946	1956	1960
ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ	136	186	357	326	615	2.301	????	3.130	2.542
ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΜΕΣΟΥ	9	18	14	25	576	218	???	295	287
ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ	4	11	24	13	57	105	???	198	157
ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΑΡΝΑΚΑΣ	14	28	100	196	306	950	???	867	604
ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΑΦΟΥ	1	8	8	3	1	16	??	26	3
ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΕΡΥΝΕΙΑΣ	37	40	50	48	18	27	??	33	35
ΣΥΝΟΛΟ	201	291	553	616	1.573	3.617	3.962	4.549	3.628

Εκκλησία Παναγίας Θεοτόκου - Ο. Κυπριωτικά θέματα

Στις 25/09/1976 ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ' και ο Επίσκοπος Νερσές Παχτικιάν κατέθεσαν το θεμέλιο λίθο της νέας εκκλησίας της Παναγίας. Στις 16/04/1978 τελέστηκε η πανηγυρικός αγιασμός των 16 κολώνων της εκκλησίας από το Συγκαθήμενο Καθόλικο (Πατριάρχη) της Κιλικίας Καρεκίν Β'. Τα εγκαίνια τέλεσε την Κυριακή, 22/11/1981, ο Αρμενοκύπριος Καθόλικος της Κιλικίας Χορέν Α' και ο Συγκαθήμενός του Καρεκίν Β', στην παρουσία του Αρχιεπισκόπου Κύπρου Χρυσόστομου Α'. Στα τέλη του 2005 έγινε εξωτερική ανακαίνιση της εκκλησίας, ενώ στα μέσα του 2008 έγινε εσωτερική επιδιόρθωση. Η εκκλησία είναι κτισμένη με παραδοσιακό αρμενικό αρχιτεκτονικό ρυθμό.

Σύμπλεγμα - Λαματζήρ

Αρμενική Μητρόπολη Κύπρου
(1984) και Αίθουσα «Βαχράμ
Ουπιτζάν» (1999)

Δημοτικό Σχολείο Ναρέκ
(1972) και Αίθουσα
Εκδηλώσεων (2011)

Εκκλησία Παναγίας
(1981)

Μνημείο Αρμενικής Γενοκτονίας
(1991), οστεοφυλάκια και μικρές
στήλες-σταυρόπετρες (2000)

Άγαλμα
Naregatsi
(1991)

Σταυρόπετρα
(2001)

Προτομή Αρχ.
Ζαρέχ (2005)

Λευκωσία - Έβρη

Άγιος Παύλος & α' κοιμητήριο
(1892 & ≈ 1810)

Παρεκκλήσι Αναστάσεως & β'
κοιμητήριο (1938 & 1931)

Νέο (γ') κοιμητήριο
(1998)

Αναμνηστική επιγραφή με τα
ονόματα των 419 ταφέντων
στο α' κοιμητήριο (2010)

Μέλαθρο Ευγηρίας Καλαϊτζίαν
(1988/2006)

Άγιος Παντοσωτήρας
(1997)

Λευκωσία - Έβρη

Οίκημα της AYMA (ΚΤΕU)
(1987)

Τύμβος εις μνήμην των μαρτύρων της
Γενοκτονίας στο χώρο της AYMA (2002)

Οίκημα του AGBU (ΚΡΕU, 1989) και προτομή του
Boghos Noubar Pasha (1991)

Οίκημα του Nor Serount (Συρη Σερούνη)
(2006)

Μελκονιάν Στρατηγού

Το Εκπαιδευτικό Ινστιτούτο Μελκονιάν, που κτίστηκε με τη γενναιόδωρη και φιλάνθρωπη δωρεά
των καπνεμπόρων αδελφών Κρικόρ και Καραμπέτ Μελκονιάν, υπήρξε ένα μοναδικό και
απαράμιλλο επίτευγμα, φάρος ελπίδας και πολιτισμού για τον απανταχού αρμενισμό και την
αρμενοφωνία. Αρχικά λειτούργησε ως ορφανοτροφείο για τα ορφανά της Γενοκτονίας (1926-
1940) και στη συνέχεια κατέστη διεθνούς φήμης δευτεροβάθμιο σχολείο (1934-2005) με
οικοτροφείο, πλούσια βιβλιοθήκη και άρτια εξοπλισμένα εργαστήρια. Γνωστό ως «ένα νησί μέσα
σε ένα νησί», επηρέασε την αρμενοκυπριακή κοινότητα με πολλούς και διάφορους τρόπους.

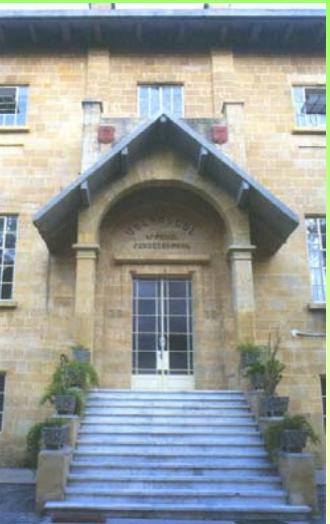
Μελκονιάν

Մելքոնեան

Աղա Գրիգոր Մելքոնեան (1843-1920) :

Աղա Կարապետ Մելքոնեան (1849-1934) :

Οι δύο ευεργέτες, Κρικόρ Μελκονιάν (1843-1920) και Καραμπέτ Μελκονιάν (1849-1934), γεννήθηκαν στην Καισαρεία. Το 1880 μετοίκησαν στην Αίγυπτο, όπου και άνοιξαν εργοστάσια τσιγάρων. Η Αρμενική Γενοκτονία δεν άφησε ασυγκίνητους τους δύο αδελφούς, οι οποίοι έκτισαν τη σχολή για να στεγάσουν και να μορφώσουν τα καπηλένα ορφανά. Η γη του σχολείου επιλέχθηκε από τον ίδιο τον Καραμπέτ Μελκονιάν, ο οποίος στις 28/12/1925 ανέθεσε τη διαχείριση του στο AGBU.

Μελκονιάν

Մելքոնեան

Από το 1930 μέχρι και το άδικο κλείσιμο του το 2005, από το Μελκονιάν αποφοίτησαν 1.828 μαθητές και μαθήτριες από πέραν των 30 χωρών, γι' αυτό και δικαια χαρακτηρίζοταν πρεσβευτής της Κύπρου στην οικουμένη. Διέθετε θεατρικό θίασο, χορευτική ομάδα, χορωδία, μπάντα, ομάδες ποδοσφαίρου και μπάσκετ (αγόρια), ομάδες βόλεϋ (αγόρια, κορίτσια), καθώς και το ιστορικό 7^ο ΣΠΚ (1932-2006) και την 9^η ΟΟΚ (1950-2005). Υπήρξε το μεγαλύτερο και μακροβιότερο δυτικοαρμενικό οικοτροφείο.

Μελκονιάն

Մելքոնեան

Ιστορικά δίδυμα κτήρια
Μελκονιάν (1924-1926)

Μαυσωλείο των Ευεργετών
(1954-1956)

Νέα κτίρια Μελκονιάν
(1987-1989)

Արմենիկ ալֆաբետո սε տօίχո տου
Մεլκοնιάն (1981/1987)

Σύνθεση από τη Μητέρα Αρμενία
σε տօίχո տου Μελκονιάն
(1981/1987)

Անձնադրամ
Աղալմա տου Alek
Manougian (1990)

Μελκονιάն

Մելքոնեան

Μεταξύ 1990-1991 ο Διευθυντής του Μελκονιάν, Vahé Gabouchian, προσκάλεσε το διάσημο γλύπτη Levon Tokmadjian από την Αρμενία, ο οποίος λάξευσε σε αρμόλιθο ανάμεσα στα παλαιά και τα νέα κτήρια τις πρωτομέση πυλώνων της αρμενικής ιστορίας και γραμμάτων. Από βόρεια προς νότια: Hovhannes Aivazovsky, Hagop Meghabard, Αρχιμανδρίτης Gomidas Soghomonian, Στρατηγός Antranik Ozanian, Vahan Tekeyian και Movses Khorenatsi. Ανάμεσα στις πρωτομέση και το Μαυσωλείο των Ευεργετών βρίσκεται η πρωτομή του Αγίου Μεσρόπ Μαστότς.

Τουρκοκρατούμενη Λευκωσία (Οδός Βικτωρίας) - Θηρωφραίεω| Νήκουη (ψηφηφητή Φημηνογ)

Μέχρι και την τουρκοκυπριακή ανταρσία του 1963-1964, η οδός Βικτωρίας υπήρξε για αιώνες η καρδιά της αρμενοκυπριακής κοινότητας: ζεκινούσε από τη λατινική εκκλησία του Τιμίου Σταυρού και κατέληγε στο τζαμί του Arab Ahmed, με προέκταση το δρόμο που οδηγούσε προς την Αρμενική Ευαγγελική εκκλησία. Εδώ βρισκόταν το αρμενικό σύμπλεγμα και το AGBU και, γύρω από αυτά, τα οικήματα της ΑΥΜΑ και της Αρμενικής Λέσχης, καθώς και αρκετά αρμενικά σπίτια και καταστήματα.

Τουρκοκρατούμενη Λευκωσία (Αρμενομαχαλάς) - Θηρωφραίεω| Νήκουη (Λαϊκαλημά θωμη)

Τουρκοκρατούμενη Λευκωσία (παλαιό σύμπλεγμα) - Θηρωφραίεω| Νήκουη (ήβη ήμαληρ)

Στο αρμενικό τετράγωνο επί της οδού Βικτωρίας βρισκόταν η εκκλησία της Παναγίας, αρχικά το βενεδικτινό αββαείο της Παναγίας της Τύρου (ή της Ταρτούζας), στο οποίο υπηρετούσαν και Αρμενοκαθολικές καλογριές. Κτίστηκε μεταξύ 1308-1310, στη θέση παλαιότερης εκκλησιάς που είχε καταστραφεί από σεισμό το 1303. Κάποια στιγμή πριν από το 1504 πέρασε στα χέρια της Αρμενικής Εκκλησίας, κάτι που επισημοποιήθηκε με φιρμάνι του καδή της Λευκωσίας το 1571.

Τουρκοκρατούμενη Λευκωσία (παλαιό σύμπλεγμα) - Θηρωφραίεω| Νήκουη (ήβη ήμαληρ)

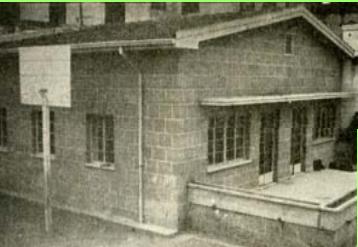

Κατά την περίοδο της Αρμενικής Γενοκτονίας (1915-1923), πολλοί κατατρεγμένοι Αρμένιοι πρόσφυγες αναζήτησαν στέγη στη βεράντα της εκκλησίας. Υπήρξε η καρδιά της αρμενοκυπριακής κοινότητας μέχρι και την τουρκοκυπριακή ανταρσία (1963-1964). Έκτοτε, αφέθηκε στα χέρια των βανδάλων και των εποίκων, με αποτέλεσμα να υποστεί εκτεταμένες ζημιές. Από τον Οκτώβριο του 2009 αναστηλώνεται από το UNDP, με προγραμματισμένη ολοκλήρωση της αρχές του 2012.

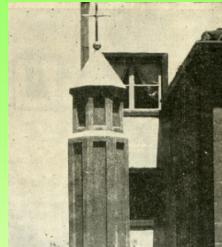
Τουρκοκρατούμενη Λευκωσία (παλαιό σύμπλεγμα) Θηρωαριαίεω| Νήκους (ήβη ή αναζήτηση)

Παλαιά εκκλησία και Μητρόπολη
Κτίστηκαν το 1308 & 1783-1789

Προδημοτική Shoushanian
(1886/1950)

Μνημείο για τους
μάρτυρες της
Γενοκτονίας και της
μάχης του Αραρά.
Κτίστηκε το 1932, το
δεύτερο αρχαιότερο
στον κόσμο

Δημοτικό Σχολείο Μελικιάν
(1921)

Δημοτικό Σχολείο Ουζουνιάν
(1938)

Τουρκοκρατούμενη Λευκωσία - Θηρωαριαίεω| Νήκους

Αρμενική Ευαγγελική εκκλησία
Εγκαινιάστηκε το 1946

Αρμενική Λέσχη (Ζαϊ Αλιπούρ)
Ιδρύθηκε το 1902

Ιδιόκτητο οίκημα της ΑΥΜΑ (ΖΕΥ)
Εγκαινιάστηκε το 1961

Ιδιόκτητο οίκημα του AGBU (ΖΡΩΥ)
Εγκαινιάστηκε το 1958

Λάρνακα - Λωρίναφα

Εκκλησία Αγίου Στεφάνου
(1909/1913)

Αναμνηστική επιγραφή
πάνω από την είσοδο

Δημοτικό Σχολείο Νάρέκ
(1923/1996)

Κοιμητήριο
(1897)

Αρμενική Λέσχη (Ζαϊ Αλιπούρ)
Ιδρύθηκε το 1931

AGBU - Πολιτιστικό Κέντρο
(2011)

Λάρνακα - Λωρίναφα

Μνημείο Αρμενικής
Γενοκτονίας (2008)

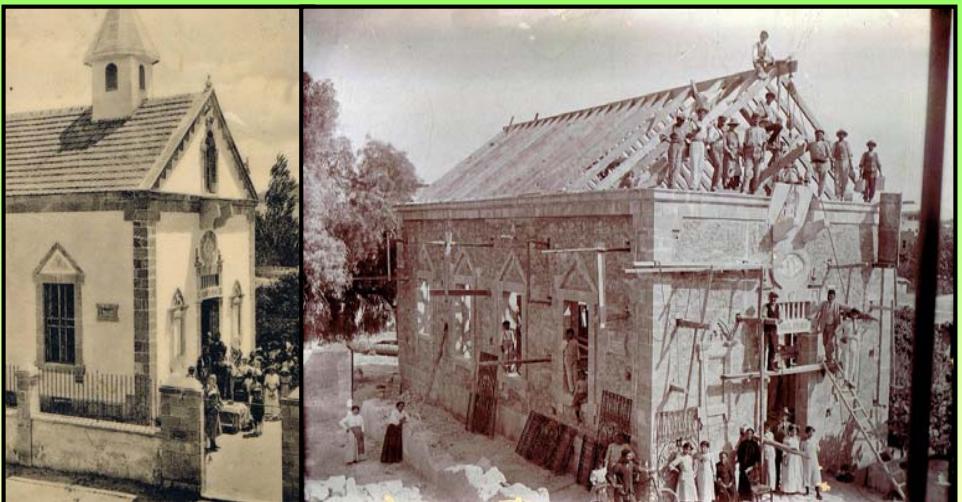

Πανοραμική άποψη του
Μνημείου και της πλατείας

Σταυρόπετρα αφιερωμένη
στις μυριάδες μάρτυρες της
σφαγής των Αδάνων (2011)

Εκκλησία Αγίου Στεφάνου - U. Ստեփանոս եկեղեցի

Η εκκλησία του Αγίου Στεφάνου αποτελεί το πρώτο μνημείο σε ολόκληρη την Αρμενική Διασπορά εις μνήμην των μαρτύρων των σφαγών στην Οθωμανική Αυτοκρατορία. Η ανέγερσή της ξεκίνησε το 1909, ως παρεκκλήσι, σταμάτησε όμως λόγω έλλειψης οικονομικών πόρων. Μετά από έρανο που ξεκίνησε στις 24/10/1912, ολοκληρώθηκε η ανέγερση στις 01/04/1913. Την πρώτη Θεία Λειτουργία τέλεσε ο Αρχιμανδρίτης Σεροβέττε Σαμβελιάν στις 20/04/1914. Ο καθαγιασμός έγινε στις 30/06/1918 από τον Αρχιεπίσκοπο Τανιέλ Χακοπιάν. Η εκκλησία ανακαινίστηκε μεταξύ 1956-1957 και ξανά το 1998. Μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 1940, η εκκλησία διέθετε μικρό οκταγωνικό τρούλλο.

Εκκλησία Αγίου Γεωργίου - U. Գեղրա եկեղեցի

Η εκκλησία του Αγίου Γεωργίου κτίστηκε σε γη που δώρισε η κα Σατενίκ Σουλτανιάν εις μνήμην του πατέρα της Κεβόρκ, με την επιθυμία να κτιστεί εκεί εκκλησία. Για να καταστεί οικονομικά δυνατή η ανέγερση της εκκλησίας, οι μετέπειτα «νονοί» της έφτιαξαν θίασο υπό τον Αρντασές Μπαστατζιάν και έδιναν θεατρικές παραστάσεις σε Λευκωσία, Λάρνακα και Λεμεσό. Στα χρήματα που μαζεύτηκαν συνεισέφερε και ο Στεπάν Καβαφίαν. Η ανέγερση της εκκλησίας έγινε μεταξύ 1939-1940, ενώ ο καθαγιασμός έγινε στις 11/04/1948 από το Μητροπολίτη Ghevont Chebeian. Ανακαινίστηκε μεταξύ 1975-1976 και ξανά το 2006. Κατά την πρώτη ανακαίνιση, το καμπαναριό μεταφέρθηκε από την παλαιά του θέση (πάνω από το αποθετήριο) στη σημερινή (πάνω από την είσοδο).

Λεμεσός - Λիμανι

Εκκλησία Αγίου Γεωργίου
(1939)

Δημοτικό Σχολείο Ναρέκ
(1951/2008)

Αίθουσα εκκλησίας (πρώην AGBU)
(1959/2010)

Κοιμητήριο
(1960)

Σταυρόπετρα
(2008)

Τουρκοκρατούμενη Αμμόχωστος & Αρμενομονάστηρο Θηρωαριαΐται Θαμμακοιωαθα ή U. Մակարայ Վանը

Παναγία του Καντσώρ
(1346)

Δημοτικό Σχολείο
(Ιδρύθηκε το 1927)

Κοιμητήριο
(1967)

Αρμενομονάστηρο
Ιδρύθηκε περί το έτος 1000 και
ξανακτίστηκε περί το 1425

Παρεκκλήσι Αγίου
Μακαρίου (1814)

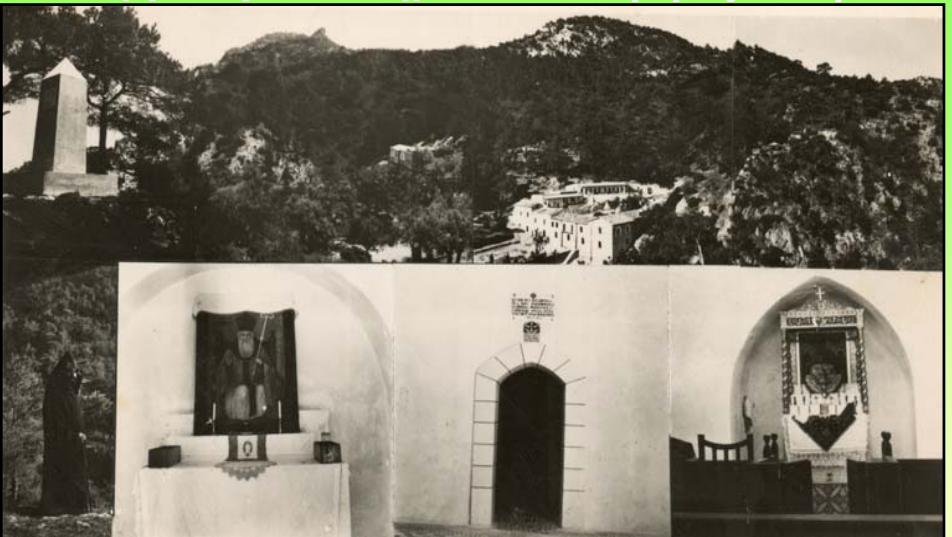
Στήλη για τον Αββά Σαχάκ Α' (1931)
Μεχιτάρ (1901/1931) Στήλη για τον Καθόλικο
Σαχάκ Α' (1933)

Εκκλησία του Καντσβώρ - Καζζούινη Βιττητήγη

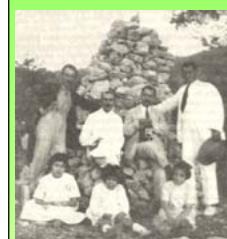
Η εκκλησία της Παναγίας του Καντσβώρ πιθανότατα κτίστηκε από Αρμένιους πρόσφυγες που διέφυγαν από τις επιθέσεις των Μαμελούκων το 1346 στην Αιγαία της Κιλικίας. Πιστεύεται ότι αποτελούσε τμήμα ενός σημαντικού μοναστικού, πολιτιστικού και θεολογικού ιδρύματος, στο οποίο σπούδασε ο Άγιος Νερσάς ο Λαμπροναίος (1153-1198). Το 1907 συντρίχθηκε από το Τιμήμα Αρχαιοτήτων. Στις 07/03/1936 παραχωρήθηκε στην Αρμενική Εκκλησία, με μίσθωση για περίοδο 99 χρόνων, με ονομαστικό ενοίκιο 5 σελίνια/έτος. Μετά από διάφορες επιδιορθώσεις (1937-1944), λειτουργήσε ξανά μετά από σχέδιο 4 αιώνες στις 14/01/1945. Στις 08/03/1957 κάηκε από εξτρεμιστές Τουρκοκύπριους. Από το 1962 η παροικία χρησιμοποιούσε την εκκλησία της Αγίας Παρασκευής, μετά από παραχώρηση της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κύπρου. Τον Ιανουάριο του 1964 καταλήφθηκε από Τουρκοκύπριους στασιαστές, ενώ από τον Αύγουστο του 1974 τελεί υπό τουρκική κατοχή. Μέχρι το 2005 βρισκόταν σε «στρατιωτική περιοχή».

Αρμενομονάστηρο - Ο. Σωκαραյ Ψανρ

Το Μοναστήρι του Αγίου Μακαρίου βρίσκεται στο δάσος της Πλατανιώτισσας, κοντά στη Χαλεύκα. Ιδρύθηκε περί το έτος 1000 από τους Κόπτες και πριν από το 1425 πέρασε στα χέρια των Αρμενίων, με μοναχούς που κατά τη Λατινοκρατία ήταν γνωστοί για το αυστηρό τους πρόγραμμα. Επί Τουρκοκρατίας ήταν γνωστό ως το «Κυανούν Μοναστήρι», από το χρώμα που είχαν οι πόρτες και τα παραθυρόφυλλά του. Υπήρξε για αιώνες δημοφιλές προσκύνημα και σταθμός για περιηγητές, καθώς και χώρος ανάπτυξης για Καθολικούς (Πατριάρχες) και άλλους Αρμένιους κληρικούς.

Μη υφιστάμενα ή διαφοροποιημένα μνημεία

Πέτρινο μνημείο για τον Αββά Μεχιτάρ (1901-1931)

Ξύλινο οκταγωνικό Μαυσωλείο των Ευεργετών του Μελκονιάν (1935-1955)

Τσιμεντένιο μνημείο για τα 40 χρόνα του 7ου ΣΠΚ (1972-1989)

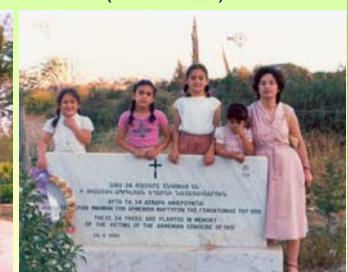
Πέτρινο μνημείο για τα 45 χρόνα του 7ου ΣΠΚ (1977-1987)

Αλφάβητο και Μητέρα Αρμενία στο ΥΨΚ (1981)

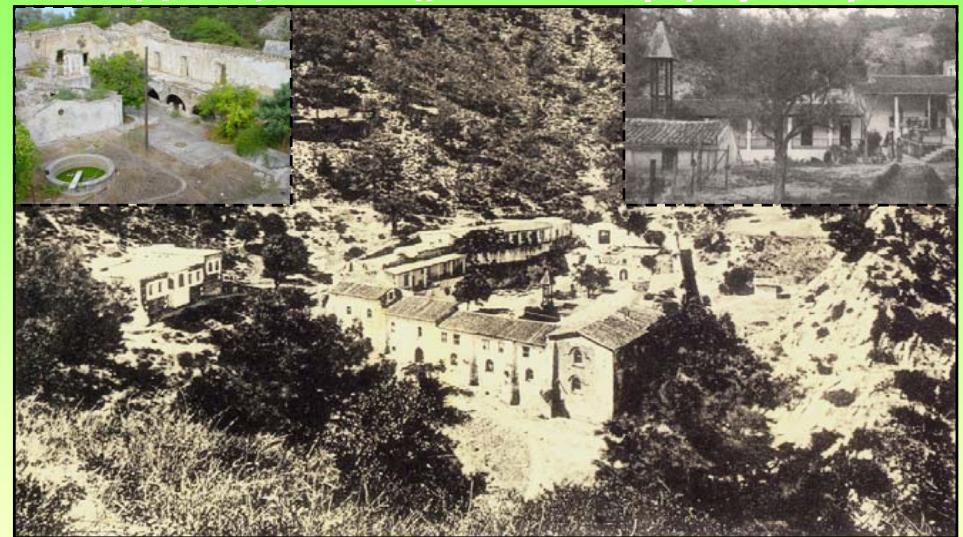

Πέτρινος αετός στο ΥΨΚ (1981-1997)

Μαρμάρινη στήλη για την Αρμενική Γενοκτονία στο Πάρκο της Ακρόπολης (1982-1988)

Αρμενομονάστηρο - Ο. Σωκαραγ Ψανρ

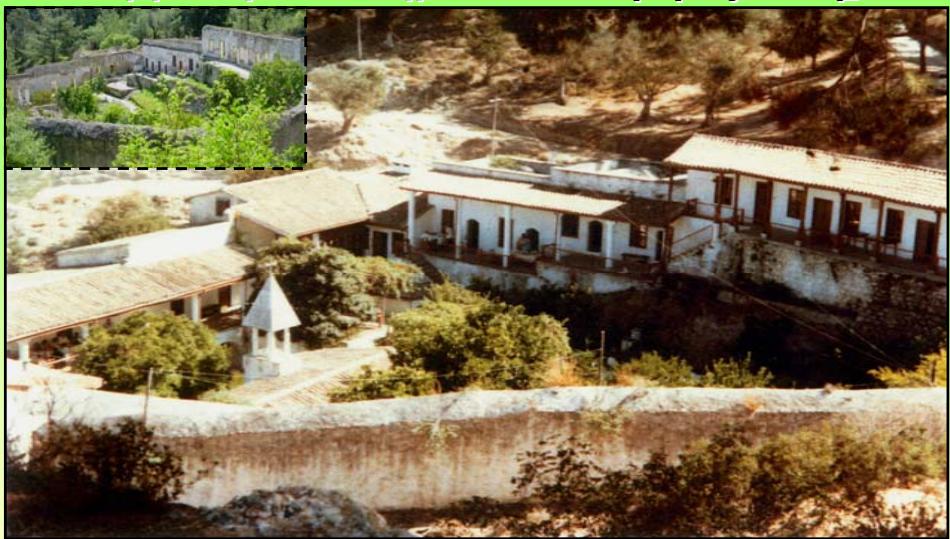
Το αρχικό παρεκκλήσι βρισκόταν στο περίπου στο κέντρο του συμπλέγματος, ωστόσο καταστράφηκε από τους σεισμούς και τις φυσικές συνθήκες. Μεταξύ 1734-1735 έγινε μεγάλης κλίμακας ανακαίνιση από τον Αρχιμανδρίτη Χαροπούν, ενώ κατά την περίοδο 1811-1818 ο Συμεών Αγάς από την Κριμαία πραγματοποίησε ριζική αναστήλωση και έκτισε το σημερινό παρεκκλήσι (1814). Ανακαινίσεις έγιναν ξανά το 1866, το 1926, το 1929, μεταξύ 1947-1949 και το 1973. Η πλατεία στα ανατολικά της μονής κατασκευάστηκε κατά παραγγελία του Καθολικού (Πατριάρχη) της Κιλικίας Σαχάκ Α'. το 1933.

Αρμενομονάστηρο - Ο. Μακαριωτής Παύλος

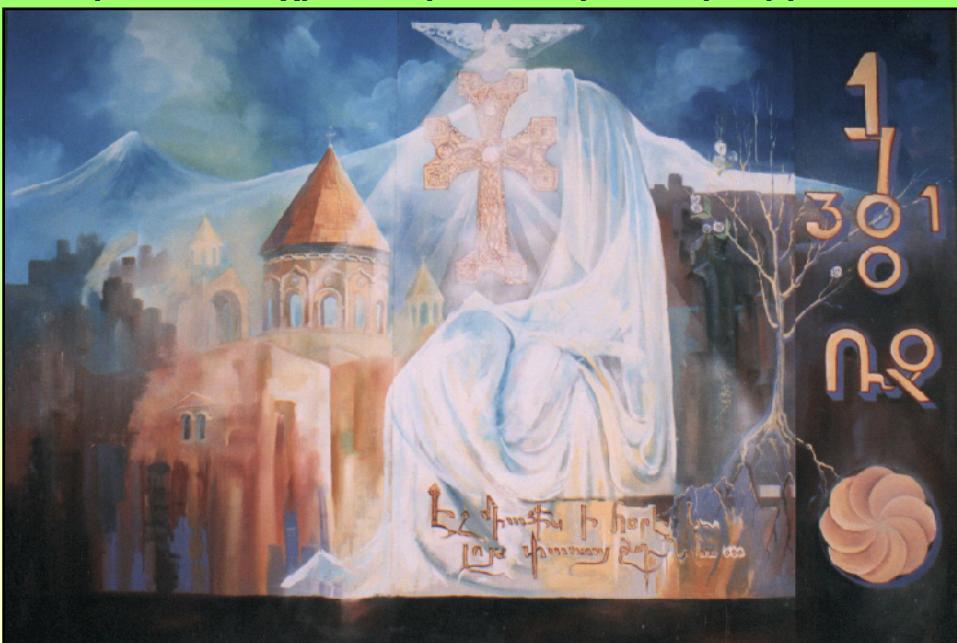
Εδώ παραθέτιζαν Αρμένιοι πρόσκοποι και μαθητές, ενώ υπήρξε καταφύγιο για τους πρόσφυγες της Γενοκτονίας. Μέχρι τις αρχές του 20^{ου} αιώνα, εδώ διατηρούνταν πολύτιμα χειρόγραφα και σκεύες, ενώ μέχρι την τουρκική εισβολή του 1974 γίνονταν βαπτίσεις και αποτελούσε πόλο έλξης για αρμενικές οικογένειες, ιδιαίτερα τα σαββατοκυριάκα και τις διακοπές. Η μονή κατέχει τεράστιες εκτάσεις γης (περίπου 8.500 στάδια), που φτάνουν μέχρι τη θάλασσα και περιλαμβάνουν 30.000 ελιές και χαροπούλια, η εκμετάλλευση των οποίων αποτελούσε το κύριο εισόδημα της Αρμενικής Μητρόπολης.

Αρμενομονάστηρο - Ο. Μακαριωτής Παύλος

Το μοναστήρι καταλήφθηκε κατά τη β' φάση της τουρκικής εισβολής τον Αύγουστο του 1974 και έκτοτε αφέθηκε στο έλεος της φύσης και των βανδάλων, με αποτέλεσμα να είναι σήμερα ημι-ερειπωμένο. Μεταξύ 1998-1999 το κατοχικό καθεστώς σκόπευε να το μετατρέψει σε ξενοδοχείο· μετά από οργανωμένες αντιδράσεις, το ανέρευ αυτό σχέδιο αποτράπηκε. Με πρωτοβουλία του Εκπροσώπου Βαρτκές Μαχτεσιάν και της Αρμενικής Εθναρχίας, έγινε στις 06/05/2007 η πρώτη επίσκεψη-προσκύνημα, που επαναλήφθηκε στις 10/05/2009, 09/05/2010 και 08/05/2011.

Μεγάλος πίνακας στην αίθουσα «Βαχράμ Ουτιτζιάν» για τα 1700 χρόνια Χριστιανισμού στην Αρμενία

Πολιτικές δραστηριότητες

• Πολιτικά κόμματα:

Αρμενική Επαναστατική Ομοσπονδία Dashnaktsoutiun (1897/1947)
(παράρτημα Karenian)

Αρμενικό Δημοκρατικό Φιλελεύθερο Κόμμα Ramgavar (1957)
(παράρτημα Tekeyan)

Σοσιαλιστικό Δημοκρατικό Κόμμα Hunchakian (2005)

• Σύλλογοι/Σωματεία/Οργανώσεις:

AYMA (Armenian Young Men's Association/ՀՅԱ, Λευκωσία 1934)
Armenian Club (Հայ Ակումբ, Λάρνακα 1931)

LHEM (Լիմասոլի Հայ Երիտασαρդարաց Սիոնիթին, Λεμεσός 1996)

Αρμενική Εθνική Επιτροπή Κύπρου (Կիպրոսի Հայ Դιωτι Յանձնախում - 1965)

Αρμενική Νεολαία Κύπρου (ԿԵԱ, Կիպροսի Երήμωναρχηλακάν Միοτιθειν - 1977)
Ομάδα νέων Φρεάτηων και Ομάδα εφήβων Αρμενίων (και τα δύο 1977)

Αρμενικό Κέντρο Νεολαίας Λαζαριανάρη (1985)

Αρμενικός Σύνδεσμος Μέριμνας Κύπρου (ՀՕՄ, Λαζαριανάρη - 1988)
(παράρτημα Sosse).

Αρμενικός Μορφωτικός και Πολιτιστικός Σύλλογος Κύπρου (Համազային - 1949/1999)
(παράρτημα Oshagan). Χορευτική ομάδα Siran και Θεατρικός όμιλος Timag (και τα δύο 2000)

Πολιτικές δραστηριότητες

• Σύλλογοι/Σωματεία/Οργανώσεις:

AGBU (Armenian General Benevolent Union), ΚΡΩΣ (Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութիւն), ΑΓΕΑ (Αρμενική Γενική Ένωση Αγαθοεργίας) Λευκωσία (1913), Λάρνακα (1912), Λεμεσός (1936) [Αμμόχωστος (1949)]

Προοδευτικό Κίνημα Αρμενίων Κύπρου (Կիպրուհայ Յառաջիմական Շարժում), πριν το 2010 Προοδευτικό Κίνημα «Στεπάν Σιαχουμιάν»

Λευκωσία (1994)

Πολιτιστικός Σύλλογος «Νέα Γενιά» («Նոր Սերունդ» Մշակοւթային Միութիւն)

Λευκωσία (2006)

• Ανεξάρτητα ιδρύματα:

Kalaydjian Foundation, Ίδρυμα Καλαϊτζιάν, Φωιλιαյձեան Հիմնարկութիւն Λάρνακα (1984)

“Հայաստան” Համահայկական Հիմնադրամ, “Hayastan” All-Armenian Fund, Παναρμενικό Ίδρυμα «Χαΐσταν», Λευκωσία (1995/2009)

Pharos Arts Foundation (Ιδρυμα Τεχνών Φάρος), πριν από το 2009 Pharos Trust (Ιδρυμα Φάρος), Λευκωσία (1998)

Arev Benevolent Foundation, Κοινωφελές Ίδρυμα Αρέβ, Արեւ Բարեսփառական Հիմնարկութիւն (Λευκωσία, 2008)

Η Ανατολική Λεγεώνα (Αρμενική Λεγεώνα)

- Η Ανατολική Λεγεώνα (*Légion d'Orient*) ήταν μια βοηθητική μονάδα του Γαλλικού Στρατού, η οποία αποτελείτο από περίπου 4.000 Αρμένιους της Μέσης Ανατολής, της Ευρώπης και της Αμερικής που ήθελαν να πολεμήσουν την Οθωμανική Αυτοκρατορία.
- Μετά από διαπραγματεύσεις, το Σεπτέμβριο του 1916 αποφασίστηκε ότι η εκπαίδευση θα γινόταν στη Μοναρκά της Καρπασίας, υπό τη διοίκηση του Αντισυνταγματάρχη Πεζικού Louis Romieu.
- Το στρατόπεδο κτίστηκε το Δεκέμβριο του 1916 από Αρμένιους πρόσφυγες και τον Ιανουάριο του 1917 άφιξε η άφιξη των Αρμενίων εθελοντών (կամաւորներ), που συνεχίστηκε καθ' όλο το 1917 και το 1918.
- Η επιλογή και η εκπαίδευση των εθελοντών ήταν αρκετά αυστηρή. Το στρατόπεδο αποτελείτο από το αρχηγείο, τους στρατώνες, διάφορες βοηθητικές εγκαταστάσεις (ανάμεσά τους και μια χαβούζα) και μία εκκλησία. Συνολικά υπήρχαν περίπου 4.000 εθελοντές, οι οποίοι αποτελούσαν 3 τάγματα.
- Την πνευματική ποιμαντορία είχε ο Αρχιεπίσκοπος Tavniel Hachotpián, με τη βοήθεια του Αρχιμανδρίτη Krikor Mpatxalabouní, μετέπειτα γνωστού ως *Topal Vartabed*.
- Η εκπαίδευση ολοκληρώθηκε το Μάιο του 1918 και η Λεγεώνα αναπτύχθηκε στην Παλαιστίνη, όπου στις 19 Σεπτεμβρίου 1918 σημείωσε την περίφημη νίκη του Αραρά.
- Το Δεκέμβριο του 1918 η Λεγεώνα εγκαταστάθηκε στην περιοχή της Κιλικίας, όπου παρέμεινε μέχρι και τη διάλυσή της τον Οκτώβριο του 1921. Το Φεβρουάριο του 1919 ονομάστηκε και επίσημα Αρμενική Λεγεώνα (*Légion Arménienne*).

Κοινοτικές δραστηριότητες

• Αθλητικές ομάδες:

Ομάδα ποδοσφαίρου AYMA/HMEM (1945) από το 2002 στη β' ερασιτεχνική κατηγορία. Ακαδημία ποδοσφαίρου AYMA (2011). Ομάδα bowling AYMA (2011).

Ομάδα φούτσαλ AGBU-Ararat (1999) από το 2002 στην α' κατηγορία. Ομάδα φούτσαλ AGBU-Ararat U-17/U-21 (2010/2011)

Ομάδα φούτσαλ HMM (2006) από το 2011 στη γ' κατηγορία

• Άλλες δραστηριότητες:

Διοργανώνονται διάφορες κοινωνικές, μορφωτικές, πολιτιστικές και φιλανθρωπικές εκδηλώσεις, χοροεσπερίδες, φαγοπότια, τσάγια, παζαράκια, έρανοι, εκθέσεις τέχνης και βιβλίου, διαλέξεις, παρουσιάσεις, χορευτικές και θεατρικές παραστάσεις, συναυλίες, κατασκηνώσεις/εκδρομές στην Κύπρο και το εξωτερικό, καθώς επίσης και εκδηλώσεις που αφορούν το Αρμενικό Ζήτημα, την Αρμενία και το Ναγκόρνο-Καραμπάχ και εκδηλώσεις μνήμης για την Αρμενική Γενοκτονία.

Ο επαναπατρισμός στην Αρμενία (Աւրագործություն)

• Το νερκάγι ήταν ένα παναρμενικό κίνημα μετανάστευσης Αρμενίων της Διασποράς προς τη Σοβιετική Αρμενία, στο πλαίσιο μιας συντονισμένης προσπάθειας της Αρμενικής ΣΣΔ και της Εκκλησίας της Αρμενίας να ενισχύσουν τις αξιώσεις που είχαν επί των εδαφών της ιστορικής Αρμενίας, κάνοντας έκκληση στα πατριωτικά αισθήματα των Αρμενίων της Διασποράς. Σε συνεργασία με το AGBU και το κόμμα Ramgavar, γινόταν μαζική προπαγάνδα, ξεσηκώνοντας μια θύελλα ενθουσιασμού στις αρμενικές κοινότητες της Διασποράς, δημιουργώντας υψηλές προσδοκίες για την εγκατάστασή τους στην «πατρίδα», τον τελικό τους προορισμό.

- Τα κύματα του νερκάγι έλαβαν χώρα μεταξύ 1921-1924, 1926-1929, 1932-1933, 1936, 1946-1949 και 1962-1973, όταν μετανάστευσαν στη Σοβιετική Αρμενία συνολικά 170.703 Αρμένιοι από το Ιράκ, το Ιράν, το Λίβανο, τις ΗΠΑ και τη Συρία, Ελλάδα, Βουλγαρία, Ρουμανία, Παλαιστίνη, Αίγυπτο, Γαλλία, Τουρκία, Κύπρο, Βρετανία και Ιορδανία.
- Από την Κύπρο επαναπατρίστηκαν συνολικά 576 Αρμενοκύπριοι (που αναλογούσαν περίπου στο 15% της κοινότητας), ως εξής: 20 στις 19/09/1962 (με το ατρόπλοιο «Felix Dzerzhinsky»), 373 στις 03/10/1962 (με το «Gruzia»), 168 στις 19/10/1963 (με το «Litva») και 15 στις 04/09/1964 (με το «Odessa»). Οι πλείστοι εγκαταστάθηκαν στο Κιροβακάν ή στο Λενινακάν.
- Απογοητευμένοι από όσα είδαν και έζησαν, σχεδόν όλοι ήθελαν εξ αρχής να επιστρέψουν πίσω, επειδή δεν ήταν εξοικειωμένοι με εκείνου του είδους τη ζωή. Η επιστροφή ξεκίνησε το 1967 και συνεχίστηκε μέχρι και το 2005, αν και οι περισσότεροι ήλθαν στα τέλη της δεκαετίας του 1980 και στις αρχές της δεκαετίας του 1990.
- Μεταξύ 1956-1960, μετανάστευσαν στη Βρετανία, τον Καναδά, την Αμερική και την Αυστραλία περίπου 900 Αρμενοκύπριοι και περίπου 1.300 μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1970.

Παλαιότερες δραστηριότητες

- Ο αρχαιότερος σύλλογος ήταν η Αρμενική Λέσχη [Κων. Αψιουδάρ, Λευκωσία: 1902-1963]. Παλαιότερα, υπήρχαν οι γυναικείοι σύλλογοι Ένωση Αρμενίδων [Κωνιτήθιαν Σημιτεμπέν (Λευκωσία: 1916, Λάρνακα: 1925), Κων. Σηκουάναν Σημιτεμπέν (Λευκωσία: 1934)] και Ένωση Αρμενίδων Κιλικίας [Κηφιλήη Σηκουάναν Σημιτεμπέν (Λευκωσία: 1938-1949)]. Από τους συλλόγους του χθες, ας αναφέρουμε το Σύνδεσμο Αρμενίδων Αναγνωστών [Κων. Θυμέρεργανην Σημιτεμπέν (Λευκωσία: 1903)], το Σύνδεσμο Φίλων Αρμενίδων [Κων. Σημιτεμπέν Θηρακίαν, 1944-1948], με πολύπλευρη δράση σε Λευκωσία, Λάρνακα, Λεμεσό και Αμμόχωστο, τη Νέα Αρμενική Λέσχη [Πυρην. Κων. Σηκουάναν Αψιουδάρ (Λάρνακα: 1959-1972)], το δραστήριο Κέντρο Νεολαίας «Αξαταμάρτ» [Ιλαζουαμάρην Σημιτεμπέν Λαζηνόν (Λευκωσία: 1985-1997)], το Σύνδεσμο Φίλων Κύπρου-Αρμενίδων (1997-2006), καθώς και το Σύνδεσμο Αρμενίδων Βιβλιοφίλων [Κων. Φημιστήρην Σημιτεμπέν, Λάρνακα: 1923] και το Σύνδεσμο Αρμενοφανίας [Κων. Σημιτεμπέν Σημιτεμπέν, Λάρνακα: 1923]. Η Αρμενική Εθναρχία διέθετε, επίσης, μέχρι το 1998, το Σώμα Αρμενίδων Φιλόπτωχων [Κων. Αρμενιστήρην Σημιτεμπέν Σημιτεμπέν (Λευκωσία) και τις γυναικείες Φιλόπτωχων Ενώσεις Κυριών [Σηκουάναν Αρμενιστήρην Σημιτεμπέν, Λάρνακα, Λεμεσός].
- Στο παρελθόν, αρμενοκυπριακά σύνολα δραστηριοποιούνταν στους εξής τομείς:

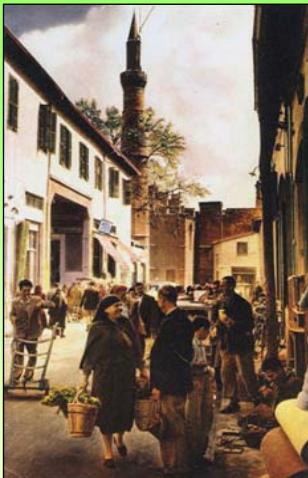
Μουσική: Περίφημες ήταν η χορωδία και η μπάντα του Μελκονιάν, που συχνά έπαιζαν για τον εκάστοτε Βρετανό Κυβερνήτη και Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Η φιλαρμονική του Σχολείου Μελκιάν (1921-1941) ιδρυθήκε από το μεγάλο μουσικό και συνθέτη Βαχάν Μπετελίαν· το 1926 αγόρασε γι' αυτήν καινούργια μουσικά όργανα ο Σαρίφης της Μέκκας, Hussein bin Ali. Στα μέσα της δεκαετίας του 1940, η ΑΥΜΑ διατηρούσε την εκκλησιαστική χορωδία «Gomidas», που ίδρυσε ο Sdepan Darakdjian, μετέπειτα πρωθιερέας Βαζέκην Σαντρουνί. Τόσο η ΑΥΜΑ όσο και το AGBU άλλοτε διέθεταν εραστεγκική χορευτική σύνολα και χορωδίες.

Προσκοπισμός: Μεταξύ 1932-2006 το Μελκονιάν είχε το 7^ο ΣΠΚ, ενώ μεταξύ 1959-1974 και 1986-1990 η ΑΥΜΑ το 77^ο ΣΠΚ. Τα εκάστοτε αρμενικά σχολεία της Λευκωσίας είχαν το 4^ο ΣΠΚ (1937-1963, 1966-1982 και 1999-2000), ενώ της Λάρνακας το 11^ο ΣΠΚ (1938-1959 και 1999-2001). Προηγουμένως υπήρχαν και άλλες προσκοπικές ομάδες [π.χ. πρόσκοποι του ΗΜΕΜ (1920-1922 και 1925-1930), ►

Παλαιότερες δραστηριότητες

- Στο παρελθόν υπήρχε ένας μεγάλος αριθμός Αρμενοκυπρίων οδοντιάτρων και άλλων γιατρών, επιχειρηματίων και εμπόρων, όπως και σήμερα φυσικά. Εξάλλου, παραδοσιακά οι Αρμένιοι της Κύπρου χαρακτηρίζονται ως «άνθρωποι του παζαριού». Η εμπορική δραστηριότητα των Αρμενοκυπρίων επικεντρώνεται στην πρωτεύουσα, Λευκωσία, τη Λάρνακα και τη Λεμεσό· παλαιότερα υπήρχαν Αρμενοκυπριοί έμποροι στον Αμίαντο, την Αμμόχωστο και αλλού, ενώ κάποιοι (κυρίως υφασματοπώλες) γύριζαν σε διάφορα χωριά, κυρίως της επαρχίας Λάρνακας.
- Μέχρι και τα μέσα του 20^{ου} αιώνα υπήρχε ένας δυσανάλογα μεγάλος αριθμός Αρμενοκυπρίων φωτογράφων, που δραστηριοποιούνταν κυρίως στη Λευκωσία και τη Λεμεσό, αλλά και στη Λάρνακα και την Αμμόχωστο. Από τους πάμπολλους επαγγελματίες Αρμενοκύπριους φωτογράφους, σήμερα την παράδοση συνεχίζουν μόνο οι οικογένειες Μαγκοϊάν (Λευκωσία) και Βοσκεριτσάν (Λεμεσός).
- Εξίσου σημαντική ήταν η παρουσία των πολλών Αρμενοκυπρίων των πυλών Αρμενοκυπρίων, ιδιαίτερα στη Λευκωσία και τη Λάρνακα.
- Οι Αρμένιοι ήταν που εισήγαγαν στην Κύπρο μια σειρά από εδέσματα και γλυκά, που είναι ιδιαίτερα αγαπητά και δημοφιλή στην κυπριακή κουζίνα: το γύρο, τις κούπες, τα λαχανάζιαν, τους λοκμάδες, τον μπακλαβά και τα παστά χρυσόμηλα.
- Επίσης, οι Αρμένιοι πρόσφυγες έφεραν μαζί τους νέες τέχνες: ήσαν οι πρώτοι κλειδαράδες, μηχανικοί, σφραγιδοποιοί και ωρολογάδες, οι πρώτοι κατασκευαστές καθισμάτων και χτενών, ενώ βελτίωσαν σημαντικά την τέχνη του τσαγκάρη.

Παλαιότερες δραστηριότητες

Προσκοπισμός: ▲ πρόσκοποι του Αρμενικού Σχολείου Λάρνακας (1927-1930) και το 12^ο ΣΠΚ (1936-1947, που ίδρυσε ο αρχιπρόσκοπος Χακόπη Παλαμούτιάν, ο οποίος διατέλεσε πρώτος Γενικός Έφορος του Σώματος Προσκόπων Κύπρου (1960-1962)). Καθώς τα περισσότερα ΣΠΚ ήταν μεικτά, στον τομέα του οδηγησμού υπήρχε μόνο η 8^η ΟΟΚ (Μελκονιάν-Ουζουνιάν, 1949-1963) και η 9^η ΟΟΚ (Μελκονιάν, 1950-2005).

Ποδόσφαιρο: Η ομάδα Gaydzak το 1931 ανακηρύχθηκε κυπελλούχος Κύπρου. Η ομάδα της ΑΥΜΑ είναι γνωστή ανά το παγκύπριο, αφού έπαιξε στην α' κατηγορία (1947-1956 και 1960-1962) σ' αυτήν έπαιξαν σημαντικές προσωπικότητες, όπως ο μ. Αρχιεπίσκοπος Αρμενίων Ελλάδας Σαχάκ Αϊβαζιάν και ο τέως Πρόεδρος της Βουλής Μάριος Καρογιάν.

Άλλα αθλήματα: Το Μελκονιάν διέθετε ομάδες βόλευ και μπάσκετ, η οποία κέρδισε το πρώτο πρωτάθλημα στην Κύπρο (1949-1950). Ο Σύνδεσμος Φίλων της Αρμενίδων διέθετε ομάδες βόλευ. Η ΑΥΜΑ είχε ομάδες πινγκ-πονγκ, νταρτς και χόκεϋ· η ομάδα αυτή ιδρύθηκε το 1945 και βρισκόταν στην κορυφή, με τρεις συνεχόμενους πρωταθλήματος (1951-1954) και ήταν για δύο συνεχόμενες χρονιές πρωταθλήτρια Μέσης Ανατολής. Το AGBU διέθετε γυναικείες ομάδες μπάσκετ και πινγκ-πονγκ.

Εξέχουσες προσωπικότητες

• Οι Αρμενοκύπριοι πάντοτε είχαν και έχουν μια σημαντική συμβολή σε όλα τα στρώματα της κυπριακής ζωής: στρατιώτες, ιππότες και πολεμιστές, έμποροι, ευγενείς και φεουδάρχες, τεχνίτες, επιστήμονες και επιτριηματίες.

- Από τους παλιούς Αρμενοκύπριους, που κατοικούσαν στην Κύπρο πριν από την Αρμενική Γενοκτονία, θα μπορούσαμε να αναφέρουμε τους γαιοκτήσιους Αρτίν Μπογός Εραμιάν (π. 1800- π. 1870), Μικαέλ Ασαντουριάν (1837- π. 1890), Μπογός Εραμιάν (1840-1918), Στεπάν Εραμιάν (1880-1937), Απτάρ Κοιμουέζιάν (1857-1922) και Αρτίν Μπετέλιαν (1858-1921), Χαΐραμπετέ Μελικάν (1809-1874), τους επιχειρηματίες Ντικράν Ουζουνιάν (1870-1957) και Μοβάζες Σουλτανιάν (1884-1977), καθώς και το Βαχράμ Λεβονιάν (1896-1976), Διευθυντή του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων και πρώτο Διευθυντή του Συμβουλίου Υδατοπρομήθειας Λευκωσίας, τον Άραμ Κεβροκίαν (1888-1976), Γενικό Διευθυντή των Ταχυδρομείων Κύπρου, τον Καστόρη Αμιραγίαν (1859-1927), Βοηθό Δικηγόρου του Στέμματος, και τον Απισογό Ουτιζίάν (1853-1929), αρχιμεταρφαστή και αρχιδιεμπρηνέα για τη βρετανική διοίκηση.
- Από τους πολιούχους Αρμενοκύπριους, που κατοικούσαν στην Κύπρο πριν από την Αρμενική Γενοκτονία, θα μπορούσαμε να αναφέρουμε τους γαιοκτήσιους Αρτίν Μπογός Εραμιάν (π. 1800- π. 1870), Μικαέλ Ασαντουριάν (1837- π. 1890), Μπογός Εραμιάν (1840-1918), Στεπάν Εραμιάν (1880-1937), Απτάρ Κοιμουέζιάν (1857-1922) και Αρτίν Μπετέλιαν (1858-1921), Χαΐραμπετέ Μελικάν (1809-1874), τους επιχειρηματίες Ντικράν Ουζουνιάν (1870-1957) και Μοβάζες Σουλτανιάν (1884-1977), καθώς και το Βαχράμ Λεβονιάν (1896-1976), Διευθυντή του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων και πρώτο Διευθυντή του Συμβουλίου Υδατοπρομήθειας Λευκωσίας, τον Άραμ Κεβροκίαν (1888-1976), Γενικό Διευθυντή των Ταχυδρομείων Κύπρου, τον Καστόρη Αμιραγίαν (1859-1927), Βοηθό Δικηγόρου του Στέμματος, και τον Απισογό Ουτιζίάν (1853-1929), αρχιμεταρφαστή και αρχιδιεμπρηνέα για τη βρετανική διοίκηση.
- Από τους πολιούχους πρόσφυγες της Γενοκτονίας, ορισμένα άπονα έχουν αφήσει τη σφραγίδα τους στην ιστορία του νησιού, όπως: ο ζακουστός μουσικός και μαέστρος Βαχράμ Μπετέλιαν (1894-1990), ο βετεράνος δημοσιογράφος Τζωρτζ Βετρόπολης (1923-2008), ο ερευνητής και συγγραφέας του «Romantic Cyprus» Κεβόρκ Κ. Κεσισιάν (1909-1996), ο φωτογράφος Χαϊκάζ Μαγκοϊάν (1907-1970) και Έντουαρντ Βοσκεριτσάν (1902-1990), ο Αρχιπρόσκοπος Χακόπη Παλαμούτιάν (1910-1996), γνωστός καρδιολόγος και Διευθυντής του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας Δρ. Βατόσια Καλπάτιαν (1923-1992) και η μακροβιότερη Διευθυντής του Τάγματος του Αγίου Ιωάννη Σονά Γεγιαγιάν (1915-2007). Άλλοι διέπερναν στο εξωτερικό, όπως: ο διάσημος βιολιστής Μανώλης Παρικίνα (1920-1987), ο βετεράνος δημοσιογράφος Σιάχε Κετενελιάν (1920-2007), ο Αρμένιος Αρχιεπίσκοπος Ελλάδας Σαχάρης Αϊβαζιάν (1929-2003) και ο Καθολικός Πατριάρχης της Κιλικίας Χορέν Παρογιάν (1914-1983).
- Από τη νεώτερη γενιά, οι που κάποια έχουν διατρέψει σε διάφορους τομείς: στην Κύπρο, η γνωστή σοπράνο Σονά Γκαργκαλογιάν, ο διάσημος ζωγράφος Τζών Γκεβεριάν, ο διαπρετής ζωγράφος και ποιητής Σεμπάτ Ντερούνιάν (Ντεβλετζιάν), η γνωστή ιστορικός Δρ. Ακαμίτη Εκμετάζην-Νασιμπιάν και ο πολιτικός Μάριος Καρογιάν. Στο εξωτερικό διαπέρνουν τον Αρχιεπίσκοπο Αρμενίων Μόσχας Ντιράν Γκιουρεγιάν, ο μακροβίος ανώτερος Ευαγγελικός πάπας των Βαρτέκες Καστούνι (ΗΠΑ), ο πρώτης Αναπληρωτής Γενικού Γραμματέας του ΟΗΕ Μπενέν Σεβάν (ΗΠΑ), ο περιφήμος καλλιέχνης Σεμπούχος Απταριάν και μαέστρος της συμφωνικής ορχήστρας Κοχάρ (Αρμενία), οι διάσημοι βιολινίστες Χαρούτιον Μπετέλιαν και Λεβόν Τσιλιγκιάν (Μεγάλη Βρετανία), καθώς επίσης και η γνωστή συγγραφέας, σκηνοθέτης και ακτιβίστρια Νουρίτζα Ματοσιάν (Μεγάλη Βρετανία).

Ο αρμενοκυπριακός τύπος του χθες

- Παρά το μικρό της μέγεθος, η αρμενοκυπριακή κοινότητα έχει να επιδείξει ένα σχετικά μακρύ κατάλογο αρμενικών εφημερίδων και περιοδικών του χθες (1900-2006):
- Στη Λευκωσία εκδίδονται οι εφημερίδες *Kharazan* (1900), *Azad Gibrahay* (1922-1923), *Nshouil* (1936-1938), *Heneran* (1959-1962), *Gibrahay Deghegadou* (1978-1993), *Haytoug* (1979-1982), *Artsakank* (1981-1982) και *Paros* (1997-2003), καθώς και τα περιοδικά *Ovasis* (1928-1930) και *Artsakank* (1983-1987).
- Στη Λάρνακα εκδίδονται οι εφημερίδες *Kraser* (1923-1925), *Arax* (1924-1929) και *Lousarpis* (1925-1929), καθώς και τα περιοδικά *Artsakank* (1952-1959) και *Deghegadou* (1973-1995).
- Η εφημερίδα *Nor Arax* ξεκίνησε να εκδίδεται στη Λάρνακα (1945-1946) και ύστερα συνέχισε να εκδίδεται στη Λευκωσία (1946-1948).
- Το Εκπαιδευτικό Ινστιτούτο Μελκονιάν εξέδιδε το ιστορικό περιοδικό *Ayk* σε εξαιρετικά ακανόνιστα χρονικά διαστήματα: (1937-1940, 1948-1956, 1959-1964, 1970-1982, 1993-2006).
- Το Μελκονιάν εξέδιδε επίσης την εφημερίδα *Tsolk* (1968-1991), καθώς και το *Hayatsk*, που ξεκίνησε ως εφημερίδα (1998-2000) και συνέχισε ως περιοδικό (2000-2004).

Εκκλησιαστικά ιδρύματα

- Η Αρμενική Μητρόπολη Κύπρου εδρεύει στη Λευκωσία και υπάγεται στη δικαιοδοσία του Καθολικού (Πατριάρχη) του Μεγάλου Οίκου της Κιλικίας. Συνήθως ο επικεφαλής της είναι Πατριαρχικός Ακόλουθος (Ψωμοθήκη Λαζαράκη Φοխιανόρη).
- Το σημερινό καταστατικό της Αρμενικής Μητρόπολης Κύπρου, που αποτελείται από 102 άρθρα, καταρτίστηκε αρχικά το 1945 και επικυρώθηκε στις 13/03/1950 από τον Καθόλικο (Πατριάρχη) Καρεκίν Α'. Μετά από τροποποιήσεις το 1960, το 1983, το 1998 και το 2002, το ισχύον καταστατικό εγκρίθηκε στις 03/09/2010.
- Στην Κύπρο σήμερα υπάρχουν οι εξής αρμενικοί ναοί:
 - Λευκωσία:** μητροπολιτικός ναός Παναγίας Θεοτόκου (1981) και παρεκκλήσια Αγίου Παύλου (1892), Αναστάσεως (1938) και Αγίου Παντοσώτηρος (1997).
 - Λάρνακα:** Άγιος Στέφανος (1909).
 - Λεμεσός:** Άγιος Γεώργιος (1939).
 - Κατεχόμενη Λευκωσία:** παλαιός μητροπολιτικός ναός Παναγίας Θεοτόκου (1308).
 - Αρμόχωστος:** Εκκλησία Παναγίας του Καντσβώρ (1346).
 - Χαλεύκα:** το περίφημο μοναστήρι του Αγίου Μακαρίου, γνωστό ως Αρμενομονάστηρο ή Μαγκαραβάνκ, που ιδρύθηκε περί το 1000 και ξανακτίστηκε περί το 1425. Επίσης, το παρεκκλήσι του Αγίου Μακαρίου, που κτίστηκε το 1814 στα βόρεια του παλαιότερου.
- Η Αρμενική Μητρόπολη Κύπρου στηρίζεται με ετήσια χορηγία €59.800 από την κυπριακή κυβέρνηση, η οποία καταβάλλει και τους μισθούς των ιερωμένων της.

Εσωτερική διοικητική οργάνωση

- Αρμενική Μητρόπολη Κύπρου (Ψωμοθήκη Λαζαράκη Φοχιανόρη)

Καθολικάτο (Πατριαρχείο) του Μεγάλου Οίκου της Κιλικίας

Μητρόπολη Αρμενίων Κύπρου (Ψωμοθήκη Λαζαράκη Φοχιανόρη)

Αρμενική Εθναρχία (Ψωμοθήκη Λαζαράκη Φοχιανόρη)

Θρονικό Συμβούλιο (Θεύμαλμα) Εκτελεστικό Συμβούλιο (Ψωμαλμα) Εκκλησιαστικές Επιτροπές

Μητροπολίτης ή Ακόλουθος Μητροπολίτης ή Πατριαρχικός Ακόλουθος (<ημερωπά θητεία)

7 λαϊκοί από Λευκωσία

3 λαϊκοί από Λάρνακα

1 λαϊκός από Λεμεσό

1 λαϊκός από Αρμόχωστο

2 κληρικοί

κατηχητικά σχολεία

(Ψωμοθήκη Λαζαράκη Φοχιανόρη) επιτροπή νεολαίας

(Ψωμοθήκη Λαζαράκη Φοχιανόρη)

- Εκπρόσωπος της Θρησκευτικής Ομάδας των Αρμενίων στη Βουλή των Αντιπροσωπών (Ζωή Ζωμαράρη Πετρώλια Νεράριαν Λαζαράκη Φοχιανόρη Σαν μέρη).

Ex officio μέλος του Θρονικού Συμβουλίου (από το 1998).

- Αρμενικά Σχολεία Ναρέκ (προδημοτική, δημοτική και κατώτερη μέση εκπαίδευση)

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού

Σχολική Εφορεία Αρμενικών Σχολείων
(Ψωμοθήκη Λαζαράκη Φοχιανόρη Λαζαράκη Φοχιανόρη)

(11 μέλη)
Διευθυντής Αρμενικών Σχολείων Ναρέκ (Λευκωσία, Λάρνακα, Λεμεσός)

Προκαθήμενοι Αρμενικής Μητρόπολης Κύπρου

- Παραδοσιακά η Αρμενική Μητρόπολη Κύπρου αποτελούσε θέμα του Καθολικάτου (Πατριαρχείου) του Μεγάλου Οίκου της Κιλικίας, αν και κατά περιόδους υπαγόταν στο Αρμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινούπολης (1759-1775, 1800-1812, 1861-1864, 1908-1926), το Αρμενικό Πατριαρχείο Ιερουσαλήμ (1775-1800, 1812-1837, 1888-1908), ακόμη και το Καθολικάτο (Πατριαρχείο) του Εστιματζίν (1864-1888). Πιο κάτω δίνονται τα σωζόμενα ονόματα των προκαθημένων της Αρμενικής Μητρόπολης, κάποιοι από τους οποίους ήσαν οι ηγούμενοι της Μονής του Αγίου Μακαρίου (Αρμενομονάστηρο):

1179 Επ. Tateos	1715 Αρχιμ. Tavit	1848 Επ. Hovhannes	1878 π. Hovhannes
1307 Επ. Nigoghaos	1718 Αρχιμ. Haroutiun	1849 Αρχιμ. Yetessian	Hunkiarbeyendian
1340 Επ. Krikor	1734 Αρχιμ. Tateos	1851 Αρχιμ. Kevork	1880 Αρχιμ. Zakaria
1421 Επ. Levon	1736 Αρχιμ. Mardiros	1854 Επ. Hovhannes	Yeghessian
1446 Επ. Sarkis	1744 Επ. Tavit	1856 Επ. Abraham	1881 Αρχιμ. Movses
1504 Επ. Tavit	1751 Αρχιμ. Hovsep	1857 Αρχιμ. Boghos	Geomrukdiyan
1553 Επ. Ghougas	1773 Αν. Αρχιμ. Krikor	1859 Αρχιμ. Atanas	1884 π. Hovhannes
1561 π. Sdepanos	1773 Αν. Αρχιμ. Basmadjian	1860 Αρχιμ. Shahinian	Shahinian
1567 Επ. Hovhannes	1779 Επ. Mardiros	1865 Αρχιμ. Boghos	1889 Αρχιμ. Khoren
1568 Επ. Hovhannes	1789 Επ. Hagop	1864 Αρχιμ. Tateos	Portoukalian
1581 πον. Sdepanos	1799 Αρχ. Hovhannes	1865 Αρχιμ. Ghougas	1896 π. Ghougas
1618 πον. Vartan	1812 Αρχιμ. Bedros	1870 Αρχιμ. Khanigian	Der Nahabedian
1642 Αρχιμ. Serop	1814 Αρχιμ. Sdepanos	1870 Αρχιμ. Vartan	1899 Αρχιμ. Bedros
1665 π. Sahag	1816 Αρχιμ. Teotoros	1871 Αρχιμ. Mamigonian	Saradjian
1668 Αρχιμ. Hovhannes	1817 Επ. Tionessos	1872 Αρχιμ. Movses	1906 Αρχιμ. Yeremia
1670 Επ. Melidon	1821 Αρχιμ. Garabedian	1873 Αρχιμ. Geomrukdiyan	Liforian
1675 Αρχιμ. Sarkis	1822 Αρχιμ. Kapriel	1873 Αρχιμ. Maghakia	1910 π. Ghougas
1679 Αρχιμ. Vartan	1827 Αρχιμ. Haroutiun	1874 Αρχιμ. Derounian	Der Nahabedian
1690 Αρχιμ. Zolakh	1837 Επ. Hovhannes	1874 Αρχιμ. Mesrob	1912 π. Sahag
1695 Επ. Abraham	1842 Αρχ. Zakaria	1875 Αρχιμ. Ghaltakhidian	Minassian
1704 Αρχιμ. Minas	1844 Αρχιμ. Tateos	1876 Αρχιμ. Garabed	1918 Av. Αρχιμ. Yervant
1711 Αρχιμ. Advardzadour	1846 Αρχ. Hovhannes	1876 Αρχιμ. Pakradouni	Perdehdjian

Προκαθήμενοι Αρμενικής Μητρόπολης Κύπρου

1920 Αρχ. Taniel Hagopian, 1921 Αρχ. Bedros Saradjian, 1946 Επ. Ghevont Chebeyian,
1958 Αν. Αρχιμ. Yervant Apelian, 1968 Αν. Αρχιμ. Arsen Avedikian, 1973 Επ. Nerses Pakhdjian,
1977 Επ. Zareh Aznavorian, 1983 Αν. Αρχιμ. Yeghishe Mandjikian, 1997 Αρχ. Varoujan Hergelian

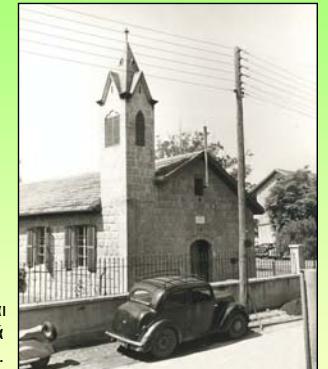
Κοινοβουλευτική εκπροσώπηση

- Με βάση το Σύνταγμα (**Άρθρο 109**), τους Αρμένιους - ως θρησκευτική ομάδα - εκπροσωπούσε ένας εκλεγμένος Εκπρόσωπος, ο οποίος ήταν πλήρες μέλος της Ελληνικής Κοινοτικής Συνέλευσης (**Αποικιακός Νόμος 36/1959, Αποικιακός Νόμος 6/1960 και Νόμος Ελληνικής Κοινοτικής Συνέλευσης 8/1960**).
- Με την αυτοδιάλυση της ΕΚΚ, οι εκτελεστικές της αρμοδιότητες μεταφέρθηκαν στο νεοσύστατο Υπουργείο Παιδείας και οι νομοθετικές της στη Βουλή των Αντιπροσώπων (**Νόμος 12/1965**). Οι Εκπρόσωποι μεταφέρθηκαν προσωρινά στη Βουλή και στη συνέχεια ρυθμίστηκε η εκεί παρουσία τους (**Νόμοι 58/1970, 38/1976 και 41/1981**).
- Η συμμετοχή του Εκπροσώπου, που δρα ως σύνδεσμος μεταξύ της κοινότητας και του κράτους, έχει συμβολευτικό χαρακτήρα και είναι πενταετούς διάρκειας. Με βάση το **Νόμο 70/1986**, από το 1991 εκλέγεται μαζί με τους υπόλοιπους Βουλευτές.
- Οι πιο κάτω έχουν υπηρετήσει ως Εκπρόσωποι των Αρμενίων:
 - Ο πρώτος Εκπρόσωπος ήταν ο Μπερτζ Α. Τιλμπιάν (Αυγ 1960 - Ιουλ 1970).
 - Στη συνέχεια, ως Εκπρόσωποι υπηρέτησαν ο Δρ. Αντρανίκ Λ. Αστζιάν (Ιουλ 1970 - Μαρ 1982), ο Άραμ Ρ. Καλαϊτζιάν (Μαρ 1982 - Σεπ 1995), ο Πετρός Ρ. Καλαϊτζιάν (Οκτ 1995 - Σεπ 2005) και ο Δρ. Βαχάκης Ν. Αταμιάν (Οκτ 2005 - Μάι 2006).
 - Από το Μάιο του 2006, Εκπρόσωπος είναι ο Βαρτκές Α. Μαχτεσιάν.
- Μεταξύ 06/03/2008-02/06/2011, Πρόεδρος της Βουλής ήταν ο Μάριος Κ. Καρογιάν.
- Υπάρχει επίσης ο μουχτάρης του Αρμενομαχαλλά της Λευκωσίας: Κασπάρ Ντελιφέρ (≈1930-1955), Βαχέ Κουγιουμτζιάν (1955-2009) και Μεγκερντίς Κουγιουμτζιάν (2011-).

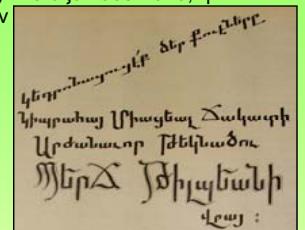
Μη Ορθόδοξοι Αρμενοκύπριοι

- Όπως και οι άλλες αρμενικές κοινότητες της Διασποράς, η αρμενοκυπριακή κοινότητα αποτελείται στην πλειοψηφία της από Αρμενορθόδοξους, που αγγίζουν σε ποσοστό πέραν του 95% του συνόλου της κοινότητας. Ποσοστό λιγότερο του 5% των Αρμενοκυπρίων είναι Ρωμαιοκαθολικοί, Αρμενοκαθολικοί, Αγγλικανοί, Προτεστάντες [Ευαγγελικοί, Πρεσβυτεριανοί, Αδελφοί (Brethren), Σαββατιούτες (Adventists)] ή Μάρτυρες του Ιεχωβά.
- Η εμφάνιση των Αρμενοκυπρίων Ευαγγελικών χρονολογείται στο 1878 στη Λευκωσία. Οι ιεροκήρυκές τους δραστηριοποιούνταν μεταξύ 1898-1973 σε Λευκωσία και Λάρνακα και, σε μικρότερο βαθμό, σε Λεμεσό, Αρμόχωστο και Αμμαντό. Το 1960 υπήρχαν περίπου 150 Αρμενοκύπριοι Ευαγγελικοί (σε σύνολο 3.628).
- Ύστερα από 30 χρόνια αδράνειας, οι Ευαγγελικοί επαναδραστηριοποιήθηκαν από το 2002- από το 2005 γίνονται συναθροίσεις στη Λευκωσία. Σήμερα αριθμούν περίπου 40-50 άτομα.
- Η παρουσία Αρμενοκυπρίων Αδελφών χρονολογείται από τη δεκαετία του 1930 στη Λευκωσία, ενώ στη Λεμεσό από τη δεκαετία του 1950. Σήμερα αριθμούν περίπου 10-20 άτομα.
- Οι Αρμένιοι Αντβεντιστές εμφανίστηκαν στη Λευκωσία το 1912 και από το 1948 έκαναν συναντήσεις στη Λευκωσία και περιστασιακά σε Λεμεσό και Αρμόχωστο. Σήμερα αριθμούν περί τα 5-10 άτομα.
- Περίπου 5-10 Αρμενοκύπριοι συσχετίζονται με την Αγγλικανική Εκκλησία, ενώ άλλοι περίπου 5-10 Αρμενοκύπριοι συσχετίζονται με την Πρεσβυτεριανή Εκκλησία.
- Με εξαίρεση την περίοδο της Φραγκοκρατίας και της Ενετοκρατίας, η παρουσία των Αρμενίων Καθολικών χρονολογείται στο 18^ο αιώνα στη Λάρνακα και το 19^ο αιώνα στη Λευκωσία. Είχαν δικούς τους κληρικούς μεταξύ 1923-1959. Το 1960 υπήρχαν περίπου 100 Αρμενοκαθολικοί στην Κύπρο. Σήμερα αριθμούν περίπου 30-35 άτομα, ενώ υπάρχουν περίπου 10-15 Ρωμαιοκαθολικοί Αρμένιοι.
- Οι Αρμενοκύπριοι Μάρτυρες του Ιεχωβά αριθμούν σήμερα περίπου 10-15 άτομα στη Λευκωσία.

Εκλογικές αναμετρήσεις (1960-2011)

- Οι πρώτες ιστορικές εκλογές για τον Αρμένιο-μέλος της Ελληνικής Κοινοτικής Συνέλευσης έλαβαν χώρα στις 5 Αυγούστου 1960 ανάμεσα στο **Βαχράμ Λεβονιάν** και τον **Μπερτζ Τιλμπιάν**, ο οποίος εκλέγηκε λαμβάνοντας 60,49% (1364 ψήφοι). Μεταξύ 1965-1970, η θητεία των Εκπροσώπων των Αρμενίων, Μαρωνιτών και Λατίνων ανανεωνόταν με ειδικούς νόμους, μέχρι που τέθηκε σε ισχύ ο **Νόμος 58/1970**, που τους συμπεριέλαβε κανονικά στη Βουλή των Αντιπροσώπων.
- Οι δευτέρες εκλογές πραγματοποιήθηκαν στις 19 Ιουλίου 1970 μεταξύ των **Μπερτζ Τιλμπιάν** και **Δρ. Αντρανίκ Λ. Αστζιάν**, ο οποίος έλαβε το 56,30% (590 ψήφοι). Ο **Δρ. Αντρανίκ Λ. Αστζιάν** επανεκλέγηκε στις 3 Οκτωβρίου 1976, με ανθυπουργόφιο τον **Άραμ Καλαϊτζιάν**, αφού έλαβε το 50,96% (612 ψήφοι).
- Οι ακόλουθες εκλογές έγιναν στις 14 Μαρτίου 1982 μεταξύ των **Δρ. Αντρανίκ Λ. Αστζιάν** και **Άραμ Καλαϊτζιάν**, που εξασφάλισε το 58,36% (771 ψήφοι). Ο **Άραμ Καλαϊτζιάν** επανεκλέγηκε στις 13 Ιουλίου 1986, με ανθυπουργόφιο την **Άννα Αστζιάν**, αφού έξασφάλισε το 65,08% (792 ψήφοι), και ξανά στις 19 Μαΐου 1991, αφού νίκησε την **Άννα Αστζιάν** και έλαβε το 67,00% (875 ψήφοι).
- Λόγω του θανάτου του, πραγματοποιήθηκε αναπληρωματική εκλογή στις 22 Οκτωβρίου 1995, μεταξύ των **Κεβόρκ Μαχτεσιάν** και **Πετρός Καλαϊτζιάν**, που έλαβε το 60,34% (849 ψήφοι). Ο **Πετρός Καλαϊτζιάν** επανεκλέγηκε στις 26 Μαΐου 1996, εξασφαλίζοντας το 73,91% (997 ψήφοι) έναντι της **Άννας Αστζιάν** και ξανά στις 27 Μαΐου 2001, λαμβάνοντας το 57,13% (857 ψήφοι) έναντι του **Δρ. Καραμπέτ Κάσιο-Καζαντζιάν**.
- Λόγω του θανάτου του, διενεργήθηκε αναπληρωματική εκλογή στις 9 Οκτωβρίου 2005, με το **Δρ. Βαχάκην Αταμιάν** να λαμβάνει το 52,03% (769 ψήφοι) έναντι του **Δρ. Αντρανίκ Αστζιάν** (43,91%) και του Παραέχ Ζαφταριάν (4,12%).
- Οι επόμενες εκλογές έγιναν στις 21 Μαΐου 2006, με το **Βαρτκές Μαχτεσιάν** να λαμβάνει το 52,60% (899 ψήφοι) έναντι του **Δρ. Βαχάκην Αταμιάν**. Οι πιο πρόσφατες εκλογές έλαβαν χώρα στις 22 Μαΐου 2011, με το **Βαρτκές Μαχτεσιάν** να εξασφαλίζει το 67,67% (1.105 ψήφοι) έναντι του **Δρ. Αντρανίκ Αστζιάν**.

Αρμενοκυπριακή εκπαίδευση (Λευκωσία)

- Το πρώτο αρμενικό σχολείο στη Λευκωσία ιδρύθηκε το 1870 από το νεοαφιχθέντα Μητροπολίτη, Αρχιμανδρίτη Βαρτάν Μαμιγκονιάν, και μετονομάστηκε σε Αρρεναγωγείο Βαρτανάντς, μετά από την επιδιόρθωσή του από τον τοποτρητή, Ιερέα Χοβανένες Σιαχνιάν, το 1886.
- Μεταξύ 1897-1904 λειτουργούσε το Εθνικό Εκπαιδευτικό Ορφανοτροφείο, το οποίο ιδρυσε ο Βαχάν Κιουρκτζίαν (Παγκουράν), ενώ μεταξύ 1900-1905 λειτουργούσε νηπιαγωγείο από τις δεσποινίδες Ρακέλ και Οβσανά Σαρκιστάν.
- Το 1902 ο Αρχιμ. Πετρός Σαρατζίαν ίδρυσε το Παρθεναγωγείο Shoushanian.
- Το 1921 ιδρύθηκε στη Λευκωσία το μεικτό σχολείο Μελικιάν και το 1938 το επίσης μεικτό σχολείο Ουζουνιάν. Συνενώθηκαν το 1950 ως Μελικιάν-Ουζουνιάν. Με την κατάληψη του από Τ/Κ εξτρεμιστές το 1963-1964 στεγάστηκε στη Σχολή Μιτσή και στη συνέχεια στο χώρο του Μελκονιάν, με την ονομασία Εθνικό Αρμενικό Σχολείο, μέχρι που το 1972 μεταφέρθηκε στη σημερινή του τοποθεσία στην Ακρόπολη, με την επωνυμία Ναρέκ.
- Η κυβέρνηση καλύπτει πλήρως τον προϋπολογισμό των αρμενικών σχολείων, τα οποία από το 1991 ονομάζονται Αρμενικά Σχολεία Ναρέκ αντί Εθνικά Σχολεία Ναρέκ.
- Μεταξύ 1924-1926, κτίστηκε στην Αγιαντζία το Εκπαιδευτικό Ινστιτούτο Μελκονιάν, με τη δωρεά των αδελφών Κρικόρ και Καραμπέτ Μελκονιάν, ως ορφανοτροφείο. Από το 1934 άρχισε να λειτουργεί ως Γυμνάσιο/Λύκειο, στο οποίο εξελίχθηκε πλήρως το 1940. Μεταξύ 1987-1989 ανεγέρθηκαν τα καινούργια κτήρια. Μέχρι και το κλείσιμό του, το 2005, υπήρξε ένα παγκοσμίου φήμης Δυτικό Αρμενικό οικοτροφείο, με μαθητές από ολόκληρο τον κόσμο.
- Με το κλείσιμο του Μελκονιάν, δημιουργήθηκε Γυμνάσιο στο χώρο του Ναρέκ Λευκωσίας.

Αρμενοκυπριακή εκπαίδευση (εκτός Λευκωσίας)

- Το πρώτο αρμένικο σχολείο στη Λάρνακα ιδρύθηκε από το Μητροπολίτη Αδάνων, Αρχ. Moushegh Seropian, το 1909 στο χώρο της εκκλησίας του Αγίου Στεφάνου.
- Το 1923 κτίστηκε νέο και μεγαλύτερο κτίριο, με την ονομασία Εθνικό Αρμενικό Σχολείο και με χρηματοδότηση από τη Φιλομορφωτική Ένωση Αδάνων. Ο δεύτερος όροφος του σχολείου προστέθηκε το 1926, μετά από δωρεά του Καραμπέτ Μελκονιάν.
- Το 1972 μετονομάστηκε σε Ναρέκ, όπως και τα σχολεία Λευκωσίας, Λεμεσού, Αμμοχώστου.
- Το σημερινό κτίριο κτίστηκε μεταξύ 1993-1995 και εγκαινιάστηκε το 1996.
- Στη Λεμεσό το πρώτο αρμένικο σχολείο λειτούργησε το 1928 στην οδό Ζήνας Κάνθερ, αρχικά ως νηπιαγωγείο.
- Με την ανέγερση της εκκλησίας του Αγίου Γεωργίου το 1939, τα μαθήματα πλέον διεξάγονταν μέσα στην εκκλησία, μέχρι που το 1951 κτίστηκε το Εθνικό Αρμενικό Σχολείο.
- Το 1954 το σχολείο επεκτάθηκε με τις εισφορές των ντόπιων.
- Το σημερινό κτίριο κτίστηκε μεταξύ 2006-2007 και εγκαινιάστηκε το 2008.
- Αρμένικα σχολεία επίσης λειτουργούσαν στον Αμίαντο (1928-1948) και την Αμμόχωστο (1927-1974), καθώς και μεταξύ 1897-1914 (Αρμενομονάστηρο), μεταξύ 1910-1922 (Αππάλου) και κατά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο (Άγρος, Αναφωτία, Λεύκαρα, Μαιροβούνι, Ορμήδεια, Πεδουλάς, Περβόλια, Πρόδρομος και Σκουριάποστα).
- Σήμερα τα Αρμενικά Σχολεία Ναρέκ έχουν περίπου 185 μαθητές: 45 στην Προδημοτική, 125 στο Δημοτικό και 15 στη Γυμνάσιο ή 125 στη Λευκωσία, 25 στη Λάρνακα και 35 στη Λεμεσό.

Ιστορική σύνοψη αρμενοκυπριακών σχολείων

- Μεταξύ 1870-1886 λειτουργούσε στη Λευκωσία το Εθνικό Αρμενικό Σχολείο (Հայ Ազգային Վարժարան). Το 1886 ανακαίνιστηκε και μετονομάστηκε σε Αρρεναγωγείο Βαρτανάντς (Վարդանանց Սամանելի Վարժարան) και λειτούργησε μέχρι το 1921.
- Μεταξύ 1896-1899 λειτουργούσε στη Λάρνακα ένα μικρό αρμενικό εκπαιδευτήριο, υπό τη διεύθυνση της Προτεστάντισσας Susan Fluhart.
- Μεταξύ 1897-1904 λειτουργούσε στη Λευκωσία (και τα καλοκαίρια στο Αρμενομονάστηρο) το Εθνικό Εκπαιδευτήριο-Ορφανοτροφείο (Ազգային Կրթարան-Պորտանց) του Βαχάν Κιουρκτζίαν (Παγκουράν).
- Μεταξύ 1897-1914 λειτουργούσε στο Αρμενομονάστηρο ένα μικρό αρμενικό σχολείο για τα παιδιά των οικογενειών που δέμεναν γύρω από το μοναστήρι· τα τελευταία χρόνια δίδασκε ένας απόφοιτος του Εθνικού Εκπαιδευτήριο-Ορφανοτροφείου.
- Μεταξύ 1900-1905 λειτουργούσε στη Λευκωσία ένα μικρό αρμενικό νηπιαγωγείο, με δάσκαλές της Ρακέλ και Ωσανά Σαρκιστάν, κόρες του Ευαγγελικού πάτορα Χαρουπιούν Σαρκιστάν.
- Μεταξύ 1902-1921 λειτουργούσε στη Λευκωσία το Παρθεναγωγείο Σουσανιάν (Ծուշանեան Սղջանան Վարժարան).
- Μεταξύ 1909-1923 λειτούργησε στη Λάρνακα το Εθνικό Σχολείο Μουσεγιάν (Մոլչենան Ազգային Վարժարան). Το 1923 ξανακτίστηκε και μετονομάστηκε σε Εθνικό Αρμενικό Σχολείο (Հայ Ազգային Վարժարան) και λειτούργησε μέχρι το 1972, όταν έλαβε την ονομασία Εθνικό Σχολείο Ναρέκ (Նարեկ Ազգային Վարժարան). Το 1991 μετονομάστηκε σε Αρμενικό Σχολείο Ναρέκ (Նարեկ Հայկական Վարժաρան), ονομασία που διατηρεί μέχρι σήμερα.
- Μεταξύ 1910-1922 λειτουργούσε στο μικρό αρμενικό οικισμό της Ατάλειας ή Αττάλου (νοτιοδυτικά της Χάρτζιας) ένα μικρό αρμενικό σχολείο· στα τελευταία του χρόνια δίδασκε ο Αρχιμανδρίτης Κρικός Μπαχλαβούνι, γνώστος και ως «Τοπάλ Βαρταμπέτ».
- Μεταξύ 1916-1918 λειτουργούσε ένα μικρό αρμενικό σχολείο υπό την Αμερικανική Ακαδημία Λάρνακας.
- Μεταξύ 1921-1923 λειτουργούσε στη Λάρνακα ένα μικρό αρμενικό σχολείο με δάσκαλο τον Αρμενοκαθολικό Αρβά Jean Kouyoumdjian.
- Μεταξύ 1921-1938 λειτουργούσε στη Λευκωσία το Εθνικό Σχολείο Μελικιάν (Մելիքեան Ազգային Վարժարան). Το 1938 κτίστηκε το Εθνικό Σχολείο Ουζουνιάν (Ուզունեան Ազգային Վարժարան) και έτσι τα δύο σχολεία λειτούργησαν μέχρι το 1963 υπό την επωνυμία Εθνικό Σχολείο Μελικιάν-Ουζουνιάν (Մելիքեան-Ուզունεան Ազգային Վաρժαρան).

Ιστορική σύνοψη αρμενοκυπριακών σχολείων

- Μεταξύ 1922-1923 λειτουργούσαν στη Λάρνακα δικά τους σχολεία οι Χαρουπιούν Καλαϊτζίαν, Βέρκι Απατζίαν και η Προτεστάντισσα Σατενί Ντερντεριάν.
- Μεταξύ 1923-1929 λειτουργούσε στη Λάρνακα ένα μικρό αρμενικό νηπιαγωγείο με δασκάλα τη Josephine Gulessierian υπό την αιγιδά της Μεταρρυθμισμένης Πρεσβυτεριανής Αποστολής.
- Μεταξύ 1923-1936 λειτουργούσε στην Αμερικανική Ακαδημία Λάρνακας ένα 4τάξιο αρμενικό Δημοτικό Σχολείο.
- Μεταξύ 1926-2005 λειτουργούσε στη Λευκωσία το Εκπαιδευτικό Ινστιτούτο Μελκονιάν (Մելիքեան Կրթական Հասπատութիւն) υπό την αιγιδά του με έδρα τη Νέα Υόρκη AGBU. Ξεκίνησε από ορφανοτροφείο (1926-1940) και εξελίχθηκε σε διεθνούς φήμης δευτεροβάθμια σχολή με οικοτροφείο (1934-2005).
- Μεταξύ 1927-1972 λειτουργούσε στην Αμμόχωστο το Εθνικό Αρμενικό Σχολείο (Հայ Ազգային Վարժարան). Το 1972 έλαβε την ονομασία Εθνικό Σχολείο Ναρέκ (Նարեկ Ազգային Վարժարան).
- Μεταξύ 1928-1939 και 1942-1948 λειτουργούσε στον Αμίαντο μικρό αρμενικό σχολείο με πρωτοβουλία της Tunnel Asbestos Co. και με δάσκαλο τον Καραμπέτ Τζαγικιάν.
- Μεταξύ 1928-1972 λειτουργούσε στη Λεμεσό το Εθνικό Αρμενικό Σχολείο (Հայ Ազգային Վարժաρան). Το 1972 έλαβε την ονομασία Εθνικό Σχολείο Ναρέκ (Նարεկ Ազգային Վաρժաρան), ενώ το 1991 μετονομάστηκε σε Αρμενικό Σχολείο Ναρέκ (Նարεկ Հայկական Վաρժαραν), ονομασία που διατηρεί μέχρι σήμερα.
- Μεταξύ 1938-1942 λειτουργούσε στον Πρόδρομο μικρό αρμενικό σχολείο, με δάσκαλο τον Καραμπέτ Τζαγικιάν.
- Μεταξύ 1939-1942 λειτουργούσε στη Μαυροβούνι μικρό αρμενικό σχολείο με πρωτοβουλία της Κυπριακής Μεταλλευτικής Εταιρείας, με δάσκαλο τον Καραμπέτ Τζαγικιάν.
- Μεταξύ 1941-1942, κατά την εκκένωση του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, μικρά αρμενικά σχολεία λειτουργούσαν στον Αγρό, την Αναφωτία, τα Λεύκαρα, την Ορμηδεία, τον Περβόλια, τη Σκουριώποστα και τον Πεδουλά - το μεγαλύτερο από τα προηγούμενα, που λειτουργούσε δίπλα από το Δημοτικό Σχολείο Πεδουλά, με δάσκαλο το Χαϊγκαζούν Χακοπιάν.
- Μεταξύ 1964-1972 λειτούργησε στη Λευκωσία το Εθνικό Αρμενικό Σχολείο (Հայ Ազգային Վարժարան). Το 1972 μεταστεγάστηκε σε σημερινό του κτίριο και έλαβε την ονομασία Εθνικό Σχολείο Ναρέκ (Նարεκ Հայկական Վաρժαρան). Μετονομάστηκε σε Αρμενικό Σχολείο Ναρέκ (Նարεκ Հայկական Վաρժαραν) το 1991, ονομασία που διατηρεί μέχρι σήμερα.

Διεύθυνση Αρμενικών Σχολείων Κύπρου

Διευθυντές Αρμενικών Δημοτικών Σχολείων

Αρχ. Πετρός Σαρατζιάν	1921-1933 (παγκύπρια)
Σετράκ Γκεπενλιάν	1933-1949 (Λευκωσία)
Χαιγκαζούν Χακοπιάν	1933-1937 (Λάρνακα)
Ασαντούρ Μαγκαριάν	1937-1945 (Λάρνακα)
Σαρκίς Αβεντσιάν	1945-1961 (Λάρνακα)
Καρμπής Γεσσαγιάν	1949-1961 (Λευκωσία)
Καρμπής Γεσσαγιάν	1961-1964 (παγκύπρια)
Χαρουπιούν Εσεγκιουλιάν	1964-1972 (παγκύπρια)
Χαρουπιούν Μανουκιάν	1972-1973 (παγκύπρια)
Σαρκίς Αβεντσιάν	1973-1975 (παγκύπρια)
Βαρτάν Τατζιάν	1975-2001 (παγκύπρια)
Αρτίν Αϊβαζιάν	2001-2009 (παγκύπρια)
Βέρα Ταχμαζιάν	2009-σήμερα (παγκύπρια)

α) δεν υπάρχουν πλήρη στοιχεία για την εποχή πριν το 1921, β) πριν από το 1961, ο Διευθυντής της Λευκωσίας ήταν επίσης Διευθυντής για στη Λεμεσό και για την Αμμόχωστο.

Διευθυντές Εκπαιδευτικού Ινστιτούτου Μελκονιάν

Αρχ. Ζαβέν ντερ Γεγιαγιάν	1926-1927
Κρικόρ Γκιρακοσιάν	1927-1936
Δρ. Χακότ Τοπτζιάν	1936-1945
Τανιέλ Βοσκιάν	1945-1956
Πιουζάντ Γεγιαγιάν	1956-1959
Χαρουπιούν Αϊβαζιάν	1959-1960
Δρ. Χατσέρ Καλουστιάν	1960-1964
Ασαντούρ Μπετειάν	1964-1976
Σοσι Μπογιατζιάν-Μπετεικιάν	1976-1985
Δρ. Ακαμπί Νασιμπιάν-Εκμεκτζιάν	1985-1988
Αρτίν Αϊβαζιάν	1988-1990
Δρ. Βαχέ Καπουσιάν	1990-1992
Αντρανίκ Ντακεσιάν	1992-1993
Χακόπ Καστπαριάν	1993-1996
Άνι Λατσινιάν-Μαγκαριάν	1996-2005

Από το 1961 και εντεύθεν, όλα τα δημόσια Αρμενικά Σχολεία τελούν υπό ενιαία διεύθυνση, με έναν υπεύθυνο δάσκαλο (senior teacher) στη Λάρνακα και στη Λεμεσό. Την επιβλεψή τους έχει η Σχολική Εφορεία Αρμενικών Σχολείων. Αρχικά, τα μέλη της διορίζονταν από την Αρμενική Εθναρχία Κύπρου, μέχρι που με βάση τον **Αποικιακό Νόμο XXIV/1920** διορίζονταν από τον Ύπατο Αρμοστή / Κυβερνήτη. Η Σχολική Εφορεία παρέμεινε διμελής καθ' όλη την Αγγλοκρατία. Το 1960 έγινε 7μελής και διορίζόταν αρχικά από την Ελληνική Κοινοτική Συνέλευση (1960-1965), ενώ στη συνέχεια από το Υπουργικό Συμβούλιο, ύστερα από εισήγηση του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, ο οποίος διαβούλευεται με τον Εκπρόσωπο [Νόμος 103(Ι)/1999]· μεταξύ 1967-1999 ήταν 9μελής, ενώ σήμερα είναι 11μελής και με 5ετή θητεία. Η Σχολική Εφορεία του Μελκονιάν ήταν, συνήθως, 9μελής και διορίζόταν από το Κεντρικό Συμβούλιο του AGBU, χωρίς καθορισμένη διάρκεια θητείας.

Εκδόσεις για την κοινότητα

1903

1929

1936

1937

1955

1957

1965

1966

1967

1971

Ενημέρωση

Μέσα μαζικής ενημέρωσης:

- Εφημερίδα Αρτσακάν - μηνιά (1981/1995)
- Εφημερίδα Αζάτ Σοάν - μηνιά (2003)
- Ενημερωτικό Δελτίο Κεγάρτ - μηνιά (1997)
- Ενημερωτικό Δελτίο Λραντού - τριμηνιά (2006)
- E-μαγκαζίνο gibrahayer.com - εβδομαδιαίο (1999)
- E-μαγκαζίνο Αζάτ Χόσκ - μηνιά (2011)
- Ραδιοφωνικό πρόγραμμα PIK - καθημερινά (1953)

facebook

Ιστοσελίδες:

- Επίσημη ιστοσελίδα: www.cyprusarmenians.com
- Υπό κατασκευή: www.armenianchurch.org.cy
- www.artsank.com.cy
- www.gibrahayer.com
- www.azadkhosk.com
- www.anc.com.cy
- www.hayem.org
- www.armenianculturalcentre.org
- www.kalaydjianfoundation.org
- www.arevbf.org
- www.araratfutsal.com
- www.homenmencyprus.org
- www.sourpstepanos.com
- www.thepharosartsfoundation.org

Εκδόσεις για την κοινότητα

1972

1977

1981

1986

1986

1987

1987

1991

1996

1996

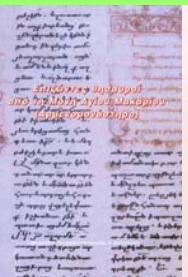
Εκδόσεις για την κοινότητα

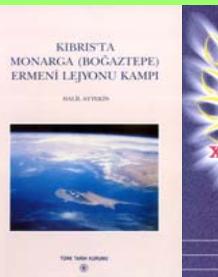
1997

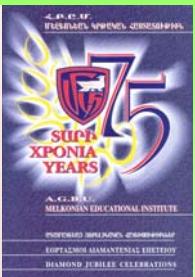
1998

2000

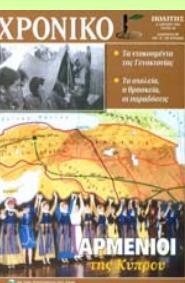
2000

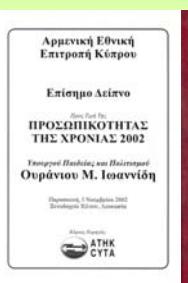
2001

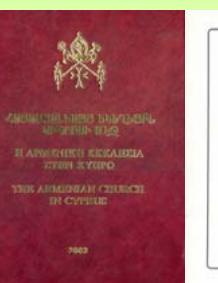
2001

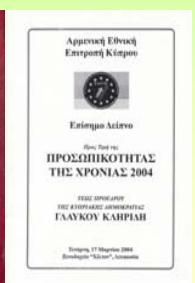
2002

2002

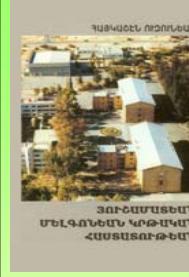

2003

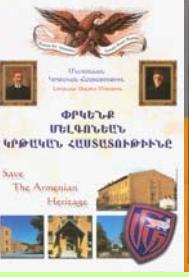

2004

Εκδόσεις για την κοινότητα

2004

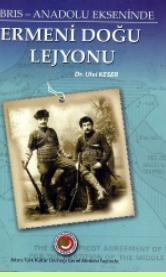
2005

2005

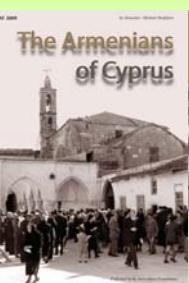
2006

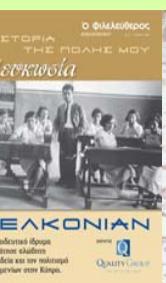
2007

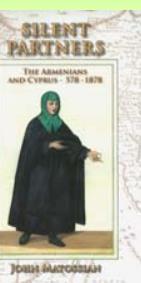
2008

2009

2009

2009

2009

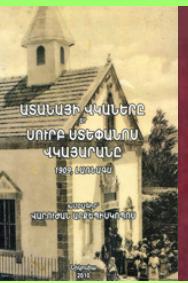
Εκδόσεις για την κοινότητα

2009

2009

2010

2010

2010

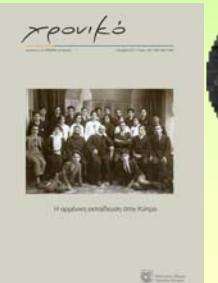
2010

2010

2011

2011

Κείμενα για την κοινότητα

Κατά καιρούς έχουν δημοσιευθεί δεκάδες κείμενα για πινακές της ιστορίας κοινότητας, ιδιαίτερα για το Μελκονιάν, από τους Δρ. Ρουπέν Τακβορίαν, Νουμπάρ Μάζουτιάν, Ζαβέν Μάζουτιάν, Κεβόρκ Κ. Κεσισάν, Μαρή Μπογοսάν, Αστγικ Ταβιτιάν, Αρτίν Ανμαχούνι, Χαϊκάσεν Ουζουνιάν, Σόσι Μπετικιάν, Δρ. Άκαμπτη Νασιμπάν-Εκμεκτζάν, Γεράν Κουγιουμτζάν, Αζνίβ Μπατασούνι, Αμάντα Αγκαστινιώτου, Susan P. Pattie, Καίσαρ Μαυράτσα και Αχιλλέα Κ. Αιμιλιανίδη. Σωρεία άρθρων έγραψε και ο Αλέξανδρος-Μιχάηλ Χατζηλύρας (tyros.com.cy: 2001- Εθνική Φρουρά και Ιστορία: 2006- gibrabayr.com: 2008-2011- Αρτσακάν: 2009-2011- hayk.net; Νεολαία: 2009- armeniancommunity.gr; Ζώδια, Θάρρος, Πολίτης, Τα Λατσά, Φοιτητική: 2010- Αρμενικά: 2009 & 2011, Καθημερινή, Πρωτεύουσα, Φιλελεύθερος: 2010-2011, Αλήθεια, Μάχη, Σημειούντη, Χαραγή: 2010-2012, Ενετείνεσις: 2011). Μικρά άρθρα υπάρχουν στα *The island of Cyprus* (Levon & Haigaz Mangooian: 1947), *Cyprus Legend and Beauty* (Nicolas Savva: 1977), *Kυπριακή Ιστορία* (Κώστας Γραικός: 1980 κτλ), *Μεγάλη Κυπριακή Εγκυλοπαίδεια* (Αντρός Παυλίδη: 1994-1996 & 2011-2012), *Ιστορία της Κύπρου: Μεσαιωνική-Νεότερη* (Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων: 1992 κτλ), *Σύγχρονη Γεωγραφία της Κύπρου* (ΣΕΛΑΣ: 1997-2000) και *Women and Change in Cyprus* (Maria Hadjipavlou: 2010). Τα πιο κάτω περιεκτικά κείμενα αποτελούν πολύτιμη πηγή πληροφοριών:

- **Cons, Emma:** Armenian Exiles in Cyprus [Contemporary Review, No. 70, p. 888-895]. London: 1896.
- **Geddes, Mr and Mrs Patrick:** Cyprus And Its Power to Help the East [Report of the International Conference on Armenian Aid, p. 2-15]. London: 1897.
- **Ալմահանական Արքան:** Կիպրոս Կղղին, իր անցեան ու ներկան թերլիկի Ամենուն Սարեցրյաց, 21րդ Տարի (1926), էջ. 192-239], Փարիզ: 1927.
- **Գյորգանական Կայո:** Պատմութիւն Կիպրոսի եւ Կիպրահայ Գաղութը [Ամենուն Սարեցրյաց, Ծ Տարի (1960), էջ. 333-426], Պետρոպ: 1961.
- **Devletian, Sempad:** The status of and matters affecting the Armenian "religious group" (ձημοσίευτο, 1961)
- **Sanjian, Avedis K.:** «The Diocese of Cyprus» [The Armenian Communities in Syria under Ottoman Dominion, p. 160-167], Harvard: 1965.
- **Kyrris, Costas P.:** Military Colonies in Cyprus in the Byzantine Period, their Character, Purpose and Extent [Byzantinoslavica, No. XXXI (1970), p. 158-181], Prague: 1970.
- **Tornaritis, Criton G.:** The legal position of the Armenian religious group (1961) [Constitutional and legal problems of the Republic of Cyprus, p. 83-90], Nicosia: 1972.
- **Maxoudian, Noubar:** A brief history of the Armenians in Cyprus (1936) [Armenian Review, Vol. XXVII, No. 4 (Winter 1974) p. 398-416], Watertown, Massachusetts: 1974.

Κείμενα για την κοινότητα

- Tashdjian, Vartan:** *The Armenian community of Cyprus* (αδημοσίευτο, 1978, 1987 και 2001) / *The Armenians and the Armenian community of Cyprus* (αδημοσίευτο, 2009).
- Παπαφλόγιτου, Λουκής:** «Συνταγματικά προβλήματα από την εκπροσώπηση των θρησκευτικών ομάδων των Αρμενίων, Λατίνων και Μαρωνίτων στη Βουλή των Αντιπροσώπων» [Κύπριακό Νομικό Βήμα, Νο. 4, σ. 626-638], Λευκωσία: 1991.
- Pattie, Susan:** *Armenian Diaspora Life in Cyprus* [Armenian Review, Vol. XLIV, No. 1 (Spring 1991) p. 37-57], Watertown, Massachusetts: 1991.
- Dédeyan, Gérard:** *Les Arméniens à Chypre de la fin du Xle au début du XIIIe siècle* [Les Lusignans et L'Outre-Mer, Actes du Colloque (1993), p. 122-131], Poitiers: Université de Poitiers: 1994.
- Mavratsas, Caesar V.:** *The Armenians of Cyprus: A Study in Ethnic Identity and Institutions* [Travaux de la Maison de l' Orient Méditerranéen No. 25 (1994), p. 103-109], Lyon: 1996 / *Armenian Identity and Greek Nationalism in Cyprus* [Travaux de la Maison de l' Orient Méditerranéen No. 31 (1997), p. 197-205], Lyon: 2000 / *The Armenians and the Maronites of Cyprus: Comparative Considerations Considering Ethnic Assimilation* [Travaux de la Maison de l' Orient Méditerranéen No. 37 (2001), p. 205-210], Lyon: 2003.
- Coureas, Nicholas:** *Lusignan Cyprus and Lesser Armenia (1195-1375)* [Επετηρίς Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών Κύπρου, Vol. XXI, p. 35-66], Nicosia: 1995 / *Non-Chalcedonian Christians on Latin Cyprus* [Dei gesta per Francos: Crusade Studies in Honour of Jean Richard, p. 349-360], Surrey: 2001 / *Between the Latins and Native Tradition: The Armenians in Lusignan Cyprus, 1191-1473* [L' Eglise arménienne entre Grecs et Latins: fin Xle - milieu XVie siècle, p. 205-214], Montpellier: 2009.
- Ghazarian, Jacob G.:** «Cyprus: a stepping stone» [The Armenian Kingdom in Cilicia during the Crusades: The integration of Cilician Armenians with the Latins, 1080-1393, p. 131-154], London: Routledge, 2000.
- Grivaud, Gilles:** *Les minorités orientales à Chypre (Époques médiévale et moderne)* [Travaux de la Maison de l' Orient Méditerranéen No. 31 (1997), p. 43-70], Lyon: 2000.
- Erdogru, Akif:** *Kıbrıs Ermenileri Üzerine Notlar (1580-1640)* [Tarih İncelemeleri Dergisi, Vol. XVII, No. 1 (Temmuz 2002), p. 1-12], Izmir: 2002.
- Keshishian, Kevork:** *The Armenian community of Cyprus: 6th century AD to present day* (1995) [ed. Ruth Keshishian; Cyprus Today, Vol. XL, No 1 (Jan.-April 2002) p. 22-40], Nicosia: 2002.
- Αστζιάν, Δρ. Αντρόνικ:** *Η Αρμενική κοινότητα της Κύπρου τον 20^ο αιώνα* (αδημοσίευτο, 2000 και 2002).
- Ζεϊτουντσάν, Κεβόρκ:** *Ιστορική πορεία της Αρμενικής κοινότητας στην Κύπρο* (αδημοσίευτο, 2000 και 2005).
- Eskidjian, Anahid:** *The Armenians in Cyprus* (αδημοσίευτο, 2003).
- Papastathis, Charalambos K.:** «Le statut légal des religions dans la République de Chypre» [L'année canonique, No. 43, p. 267-286], Paris: 2003.

Κείμενα για την κοινότητα

- Emilianides, Achilles:** «State and Church in Cyprus» [State and Church in the European Union, p. 231-252], Baden: 2005 / «Religion and the State in Dialogue: Cyprus» [Religion and Law in Dialogue: Covenantal and Non-Covenantal Cooperation Between State and Religion in Europe, p. 19-31], Leuven: 2006 / «Il finanziamento delle cinque religioni: il caso cipriota» [Quaderni di diritto e politica ecclesiastica, No. 1 (Aprile 2006), p. 107-124], Bologna: 2006.
- Αιμιλιανίδης, Αχιλλέας:** «Γνωμάτευση: Ποιοι Θεωρούνται ως Μέλη Θρησκευτικών Ομάδων σύμφωνα με το Κυπριακό Σύνταγμα», [Αυστρία (2006), σελ. 26-31], Λευκωσία: 2006.
- Kasbarian, Sossie:** *Rooted and Routed: The contemporary Armenian Diaspora in Cyprus and Lebanon* (Ph.D., University of London, School of Oriental and African studies, 2006).
- Demiryürek, Dr. Mehmet:** *Ermeni Olayları ve Kıbrıs (1888-1912)* [Ermeni Araştırmaları, No. 20-21 (Κιν 2005 - İlkbahar 2006), p. 115-136], Ankara: 2006.
- Keser, Dr. Ulvi:** *Social Life in Cyprus and Turk-Armenian Relations και Turkish-Armenian Social Life and Relations in Cyprus* (αδημοσίευτα, 2006).
- Özkul, Dr. Ali Efdal:** *Social and Economic Life of Cypriot Armenians in the 18th Century* (αδημοσίευτο, 2006).
- Faustmann, Hubert:** *Ethnic and religious minorities during the transitional period 1959-1960. The struggle for recognition and political rights.* (αδημοσίευτο, 2008).
- Μαδέλλας, Δρ. Αντώνης Α.:** Διεργασίες διαμόρφωσης του κυπριακού συνταγματικού πλαισίου του 1960 προστασίας των μικρότερων θρησκευτικών ομάδων: προσπάθεια ιστορικής ανασκόπησης μέσω ανέκδοτων πηγών (αδημοσίευτο, 2010).
- Ραμζιάν, Σαμβέλ:** *Αρμενική Κιλικία και Κύπρος. Αρμενο-κυπριακές στρατιωτικές σχέσεις* [Ιστορία των αρμενο-ελληνικών στρατιωτικών σχέσεων και συνεργασίας Κιλι-Λιούλικαν ωαριμάλικαν ωριζοτηριούνεθρην τι λιωμαρηρόδιαγνημάν ωωανύλιην, σελ. 126-133], Αθήνα: 2010.
- Varnava, Andrekos:** *The State of Cypriot Minorities: Cultural Diversity, Internal-Exclusion and the Cyprus 'Problem'* [The Cyprus Review, Vol. 22, No. 2 (Fall 2010), p. 205-218], Nicosia: 2010.
- Χατζηλύρας, Αλέξανδρος-Μιχαήλ:** *The Armenians of Cyprus* (αδημοσίευτο, 2010 και 2011) / *Η αρμενοκυπριακή κοινότητα* [Ιστορία της Κυπριακής Δημοκρατίας, τόμος 3^{ος} (1980-1989), σελ. 182-201] (Λευκωσία, 2011) / *Η διαχρονική παρουσία της αρμενοκυπριακής κοινότητας* [Ενατενίσεις, No. 14 (Μάιος-Αύγουστος 2011), σελ. 141-149] (Λευκωσία, 2011).

Βιογραφίες Αρμενοκυπρίων

1937 1983 1987 1999 1999

2000 2000 2004 2004 2005

Βιογραφίες Αρμενοκυπρίων

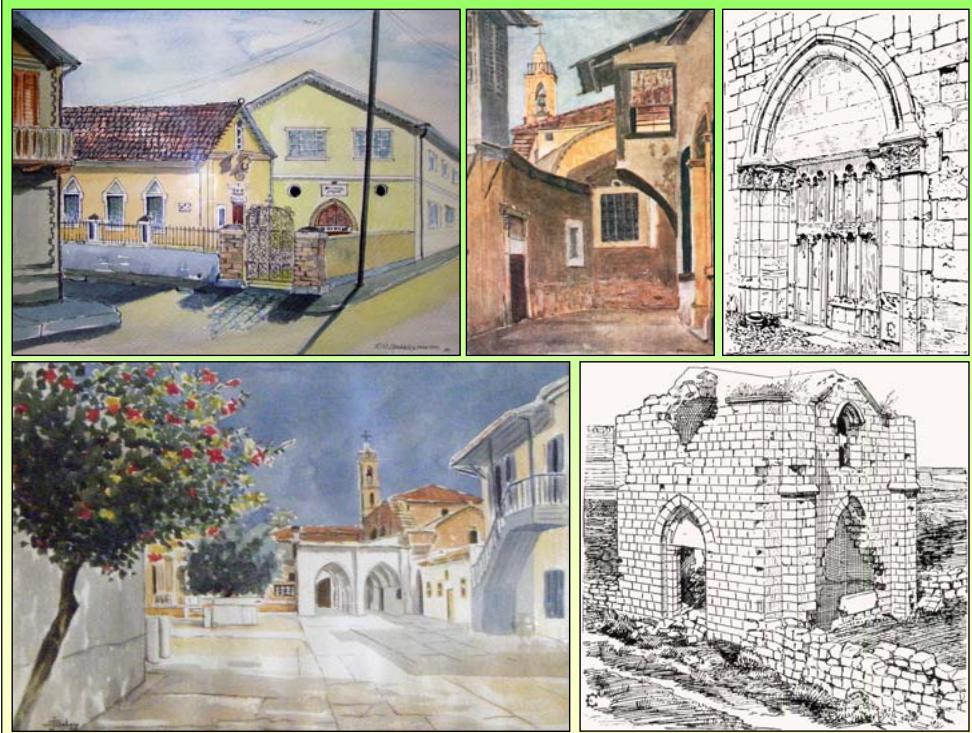
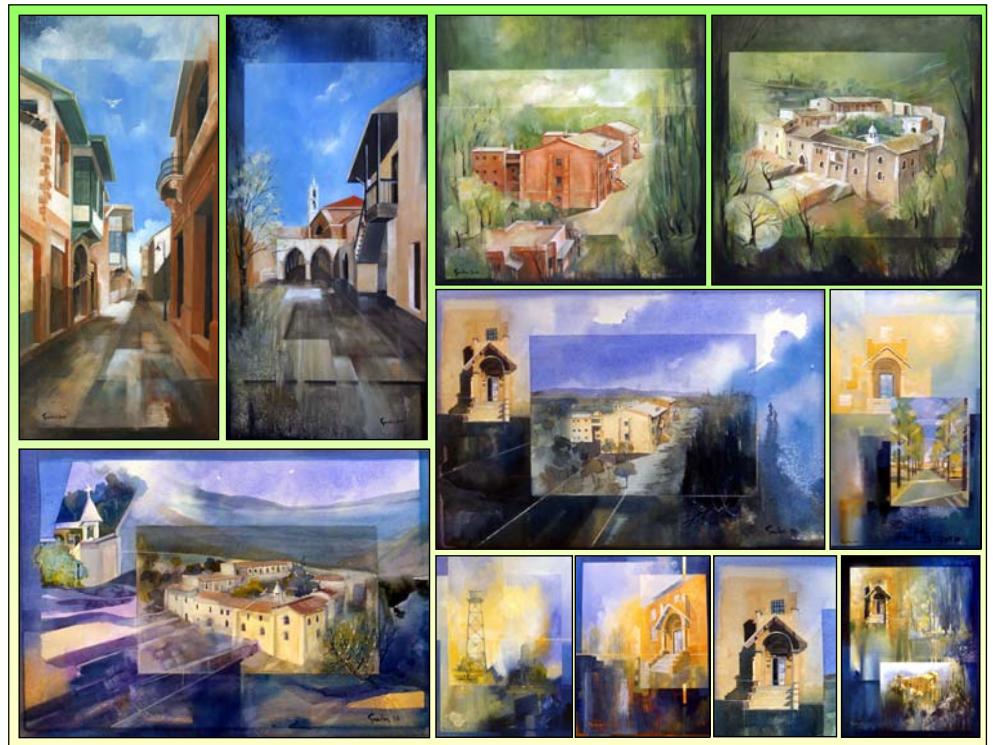

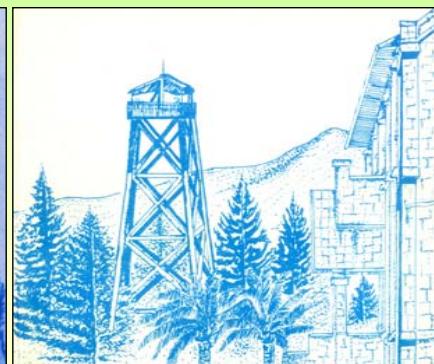
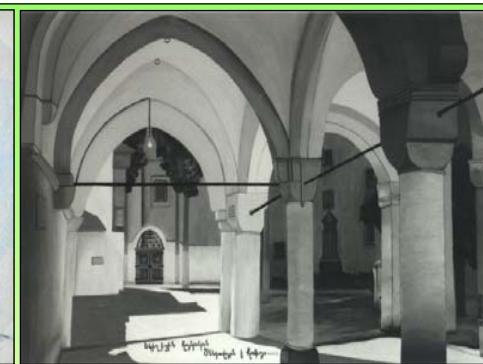
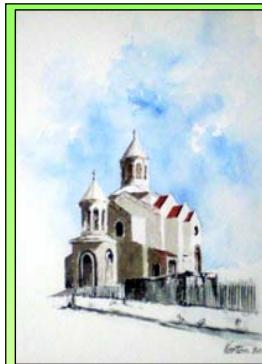
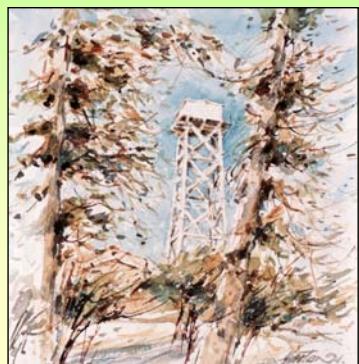
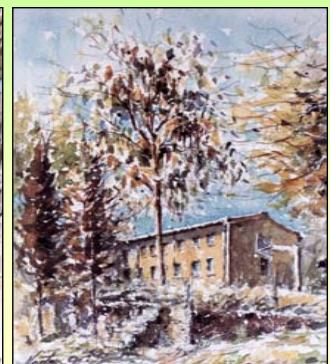
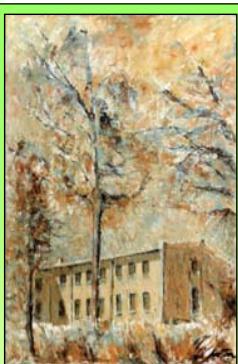
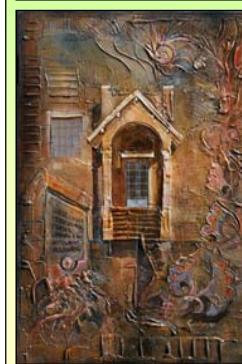
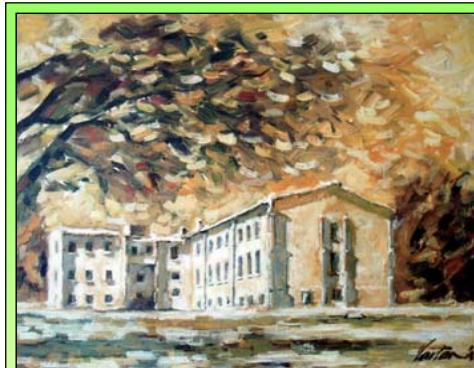
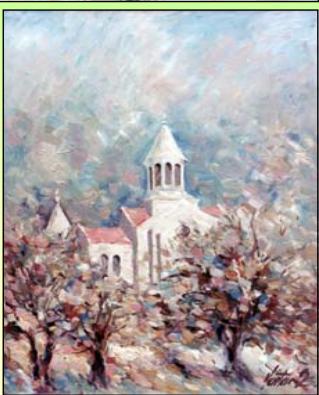
2005 2006 2007 2008 2009

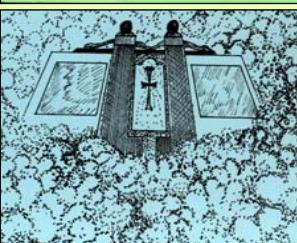
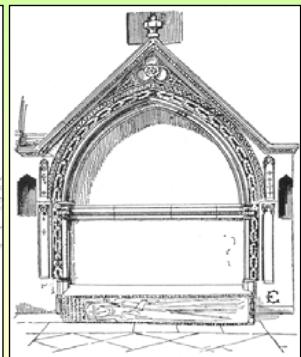
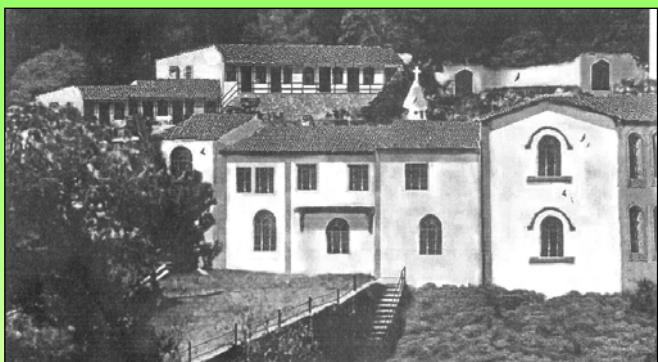

2009 2010

Λεικώματα Αρμενοκυπρίων φωτογράφων

Αφιερώνεται στους πάνω από 1.500.000 μάρτυρες της Αρμενικής Γενοκτονίας και στον πολυδοκιμασμένο αρμένικο λαό, που παρά τα βάσανα τα οποία υπέστη, βρήκε τη δύναμη να επιβιώσει και να ευημερήσει...

ΧΡΟΝΙΑ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
YIL KIBRIS CUMHURİYETİ
Տարի Կիպրոս Հանրապետություն

**Ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας
Ωστι շնորհակալ եմ ուշադրութեան համար**

katoomba@cytanet.com.cy